

PERSONES DE POBLE , (pàg. 18) L'Amo En Tòneu des Pou No.

REVISTA DE L'ASSOCIACIÓ CULTURAL

(1)

FENT CARRERANY

MARIA DE LA SALUT

Nº 36

JULIOL

1989

SUMARI

Editorial i Sumari	2
Opinió: el quart poder a Maria	3
Pàgina Sanitària	4
Com es produeix un terratremol	6
Poemes i Gloses	8
Excursió de fi de curs	9
Cultius entre 1860 i 1960	10
Correu Obert	13
Casa de la Vila	16
Sa Terradeta	18
El Gest	21
Les Herbes	22
Bullit de Notícies	24
Des del Balcó de la Sala	27
Demografia, Temps, Telèfons	28
Tercer Aniversari	29
Passatemps	30
Espais naturals i societat	31
Carrerany Esportiu	32
Fem Carrerany	36

EQUIP DE REDACCIÓ

Bartomeu Arbona Quetglas
Pep Lluís Corresa Martínez
Jaume Ferriol Fiol
Antoni Mas Negre
Jaume Mestre Llompart
Pere A. Pons Quetglas
Joana Maria Queralt
Onofre Sureda Ribas

COL·LABORADORS

Delegació d'Informació
de l'Ajuntament de Maria
Pere Crespi i Salom
Andreu Forteza i Bonnin
Bartomeu Pastor Sureda
Pere Fons Pascual
Maika Lozano
Magi Ferriol Bauzá

Portada: Retall
d'una revista

Fotografies:
Onofre Sureda
Magi Ferriol

Edita:
Associació Cultural FENT CARRERANY
Femenies, 1
07519 Maria de la Salut

Editorial

FA JA UNS ANYS DIVERSOS GRUPS I ORGANITZACIONS DE CAIE ECOLOGISTA VAREN DUR A TERME A UNA CAMPANYA DE SENSIBILITZACIÓ DE L'OPINIÓ PÚBLICA I, AL MATIX TEMPS, UNA BATALLA LEGAL FINS I AFECTES QUE SA DRAGONERA NO FOS URBANITZADA. LA INCOMPENSACIÓ I EL DESINTERÉS DE L'ADMINISTRACIÓ I EL DESINTERÉS GENERAL VERSUS LA DEFENSA DEL NOSTRE PATRIMONI FOREN VENCUT PER LA TENACITAT DELS QUE TENIEN LA RAO DEL SEU COSTAT. LA RALEGAL SE'LS DONARIA TAMBE AMB EL TEMPS. AVUI, PATRIMONI DE CONSELL INSULAR DE MALLORCA, O, LA MATIXA COSA, PATRIMONI I TOTS ELS MALLORQUINS, SA DRAGONERA RESTA PER A SEMPRE LLIURE I LA POSSIBILITAT DE SER ALTERADA I DESTRUÏDA PER L'AMBICIÓ I EL PROFIT D'UNS POCOS.

A L'ALTRE EXTREM DE L'ILLA, UN PETIT ARXIPÈLAG CABRERA, ESTÀ EN AQUESTS MOMENTS PENDENT D'IMPORTANTES DECISIONS POLITIQUES QUE HAURAN DE DETERMINAR EL SEU FUTUR: UNES DECISIONS QUE NO PAREIXEN FÀCILS DONAT QUE S'ESTAN DEBATENT DINTERS GRAUS DE PROTECCIÓ I NO ES POT TENIR ENCARA LA CERTESA QUE LES DECISIONS QUE ES PRENDRAN RESULTIN LES MÉS ADEQUADES CONVENIENTS. ENCARA QUE LA HISTÒRIA DE CABRERA ÉS MOLT DIFERENT A LA DE SA DRAGONERA.

APECTADA PER FINS MILITARS L'ILLA HA ROMAS VIGILADA I PROTEGIDA PER UN PETIT DESTACAMENT QUE, ÉS BEN CERT, NO HA ALTERA SUBSTANCIALMENT EL MEDI AMBIENT. PER CONTRA HA HAGUT DE SUPORTAR UNES MANIOBRES MILITARS QUE FA TEMPS SÓN FORTAMENT REBUTJADES AIXÍ I TOT NO HA PLANETJAT SOBRE L'ILLA EL FANTASMA DE L'URBANITZACIÓ I RESTA PRÀCTICAMENT INTACTA ESSENT L'ÚLTIM REDUCTE D'AQUESTA NATURA QUE ENS QUEDA.

COM S'HA DE FER PER PROTEGIR CABRERA EN EL FUTUR?. AQUEST N'ÉS EL GRAN DEBAT. EL GOVERN DE MADRID PRETÉN QUE CABRERA QUE DI EN MANS DE L'EXERCIT, CONTINUANT AMB UNES MANIOBRES MILITARS ENCARA QUE RENUNCIANT A L'US DEL POC REAL. EN AQUEST SENTIT ESTÀ ARROSSEGANT A UN XIMPLE PSOE, EN CONTRA D'ANTERIOR POSICIONAMENTS I A UN FEBLE GOVERN AUTÒNOM QUE A CANVI DE NO S'HA SAP MOLT BE QUINA CASTA DE CONTRAPARTIDES, PAREIX DISPOSAT DONAR EL SEU PLÀCET ALS DESITJOS D'UN DISTANT I POC SENSIBLE PODER CENTRAL. AL MARGE D'AQUESTES INTENCIONS HI HA UNA PROPOSICIÓ DE LLEI ORGÀNICA, EL CONGRÉS DELS DIPUTATS, APROVAL PER UNANIMITAT PER PARLAMENT DE BALEARS QUE PRETÉN QUE CABRERA SIGUI EN EL FUTUR PARC NACIONAL MARÍTIMO-TERRESTRE I RESERV INTEGRAL, EL MÉS ALT GRAU DE PROTECCIÓ QUE ES POT ACONSEGUIR PER UN ÀREA NATURAL SOTA CONTROL I ADMINISTRACIÓ DE L'ESTAT. PERÒ AQUEST ASSUMPTÉ FINS I TOT ABANS DE SER DEBATUT PAREIX QUE NO ARRIBARÀ A BON TERME. RESTARIA ENCARA UNA TERCERA POSSIBILITAT, COM ES DECLARAR CABRERA PARC NACIONAL PER LA COMUNITAT AUTÒNOMA, ENCARA QUE NO PAREIX QUE S'EMPREI AQUESTA VI LEGISLATIVA.

EL PARLAMENT DE BALEARS ÉS SOBIRÀ I COMPETENT PER A PRENDRE DECISIONS QUE EFECTUEN LA INTEGRITAT DEL SEU TERRITORI I EL PARLAMENT ESPANYOL HAURIA DE RESPECTAR-LES ESCRUPULOSAMENTE. SERIA DE DESITJAR PER TANT, ARA QUE ENCARA SÓN A TEMPS D'EVITAR UN ATROPELL A LA SOBIRANIA POPULAR DE LES ILLES, QUE L'ACCIÓ POLITICA DELS PARTITS AMB REPRESENTACIÓ PARLAMENTÀRIA A BALEARS I A MADRID FOREN CONSEQÜENTS AMB ELS SEUS PROPIS ACTES DEL PARLAMENT DE L'ESTAT EMANARA LA DESITJABLE DECLARACIÓ DE PARC NACIONAL PER A CABRERA. ALTRES DECISIONS FOREN UN PRAU A LA VEGADA UN DESBARAT IMPERDONABLE.

CABRERA, COM ABANS LA DRAGONERA, S'HA DE VEURE LLIURE PER SEMPRE DE LA DEGRADACIÓ I LA DESTRUCCIÓ.

(Aprovada per unanimitat a l'Assemblea de Premsa Forat realitzada el diumenge dia 5 de Març a Marratxí).

Imprimeix:
Apostol y Civilizador
Petra
Nº Depòsit Legal: PM-457/1986

+++++
+ La redacció de Fent Carrerany +
+ no es fa responsable de les +
+ opinions dels qui hi escriuen +
+++++

OPINIO: EL QUART PODER A MARIA.

Quantes vegades no hauren sentit a dir allò de que la premsa és el quart poder?. Al nostre poble, a Maria, d'uns anys cap aquí, han anat sorgint mitjans de comunicació escrits o bé una major abundància de cròniques en diaris l'informació provincial que han intentat esser aquest quart poder:

Les persones que han anat desenvolupant la tasca d'intentar esser portaveus del poble en defecte d'una minoria afí, han sofert una evolució amb el temps, jo mateix, i a ells s'han incorporat nous elements que en un passat no tan llunyà, tres anys, i si més "represiu" no se'ls ha vist el pel o han actuat dintre de l'anonimat.

Arribat el moment d'un canvi a dins el nostre Ajuntament, per motius polítics ha fet la seva aparició una nova manera d'informació que s'ha decantat per l'oblit i el despreci del que li ha vingut donat pel que podrien dir "conduite oficial" i s'ha dedicat a la manipulació i l'intoxicació centren la seva atenció en determinats personatges o col·lectius sense contrastar les informacions que han volgut donar.

La culminació d'aquest "moviment", s'ha donat quan a la batlia ha arribat el grup "Independents de Maria", del que jo formo part, i més en concret ha passat a fer funcions de batle, Magí Ferriol.

Al vegada, el caràcter dialogant, tolerant i sobre tot pacífic del batle i dels membres del seu grup, ha permès que molts haguin perdut la por o s'haguin espavilat i completen un expedient pel futur.

La seva metodologia, ha estat molt ximple. La consistia en llançar a l'aire tot el que es ha vingut en gana, no dic que tot als, i sempre atribuint la culpa als mateixos. Una mentida a força de repetir-la, algú la creu, o en cas menor satisfà als que l'esperaven. La manca de serietat, arriba a fer que un mitjà ja no arribi al lector degut a que aquest pensa que ja no és atractiu ni interessant i serios el seu contingut.

Per altra banda han omès fets i notícies que no les convenien i han desmarcat als seus "protegits", que són més d'un.

Quan han vist contestades les seves "bolles", han recurrit a l'humor i a la befa contra els qui han tengut coratge de posar-se davant ells, emperò poca cosa més constructiva, i han tengut poc respecte per les opinions dels altres i la feina que han fet.

En la seva trajectòria, han tengut contradiccions, hi ha hagut falsedats, han mostrat mania persecutòria, omisió de cartes que els rectificaven, i sobre tot poca serietat i argumentació.

Pens que el fet de que des d'un principi se'ls hagi agafat en poca serietat, haurà estat dolent per tots.

Pel que fa respecte a "FENT CARRERANY", es diu que som un "butlletí" dels Independents, que esteim al servei del poder, i que manipulam la realitat.

Intentam no perdre el caràcter de poble i la serietat a pesar dels atacs i pressions que hem sofert i sofrim. A partir de determinat moment, ningú s'ha acostat per aportar la seva feina i les seves idees, s'ha intentat aïllar-nos i que passàssim a formar part dels "contraris", com si fossim un reducte amb intencions obscures. Personalment, això m'ha molestat. Aquí hi ha tengut cabuda el qui ha volgut fer feina amb la mentalitat de que està dins un col·lectiu, i dins ell hi ha lluites internes. Si algú de fora no s'hi ha volgut acostar ell sabrà perquè.

Jaume Mestre Llompart.

Casa de la Vila

COMISSIÓ DE GOVERN DE DIA 8 DE JUNY

Sessió ordinària, amb assistència de tots els seus components. Es prengueren els següents acords:

1.- Aprovar l'acta de la sessió anterior (16-5-89)

2.- Asseblar-se els assistents de la correspondència i escrits oficials rebuts, en especial de la Conselleria de Cultura concedint una subvenció de 100.000 pts per a l'edició d'un catàleg d'artistes, 85.000 per a una exposició de vestits i mocadors antics i de 100.000 pts. per fer una Cursa Popular; així com de l'INSALUD comunicant l'horari i els torns de guàrdia del metge i practicant i sol·licitud sobre els torns de guàrdia de caps de setmana descentralitzats de Sineu i del Col·legi d'Arquitectes comunicant els quatre interessats en treballar amb les Normes Subsidiàries.

3.- Propostes d'Alcaldia:

a) Arreglament d'arbres: El Sr. Batle proposa continuar per fases. Actre seguit el Sr. Torelló introdueix l'esmena de que cada particular arregli l'arbre de davant caseva essent a càrrec de l'Ajuntament els materials, indicant que s'abstén en el tema de les quantitats a pagar per considerar-les excessivament abusives. Després de breu deliberació, s'accepta l'esmena del Sr. Torelló.

b) Es concedeixen les següents subvencions:

- F.C. Mariense..... 50.000 pts.
- Associació de Pares 50.000 pts.
- Es Rebrot..... 50.000 pts.

c) Normes Subsidiàries: S'acordà sol·licitar un pressupost del cost dels honoraris als tècnics interessats, remesos pel Col·legi d'Arquitectes i a l'Enginyer Sr. Miquel Pascual, en base a anteriors contactes mantinguts sobre el tema.

4.- Festes de la Mare de Déu: S'aprovaren les següents propostes de batlia:

a) Fer una ban, així com un notificació als particulars entitats interessades en fer acte durant les festes. així com qu formulin proposta de "festa de Meló" organitzada, ja que en ca contrari es prohibirà expressament b) Fer una reunió amb els propietaris dels bars de la plaça, al efectes de, en el seu cas, eleva la categoria de la Berbena de le Festes Patronals.

5.- Aprovar la factura per l'adonament de la Biblioteca Municipal per valor de 360.96 pts., a Jordi Ferriol.

6.- Aprovar sol·licitar al Consell Insular de Mallorca Assistència Cooperació Tècnica a fi de disposa d'un tècnic per, primordialment informar els expedients d'obres degut a l'excedència voluntària concedida a Joan Mas Ferriol.

7.- Aprovar la segona certificació i darrera de les obres de Pavimentació asfàltica de camins, per un import de 3.407.254 pts.

8.- Precs i preguntes:

- El Sr. Torelló formula el prec de que es confeccioni una llista dels camins veïnals i ponts a arreglar-se i asfaltar-se per enciar-la a la Conselleria d'Agricultura i Pesca prec que és acceptat per unanimitat.

- El Sr. batle formula el prec de que es construeixi un pujador als pesadors dels porcs fix, que igualment és acceptat.

PLE ORDINARI DE DIA 16 DE JUNY

No hi assisteixen, amb excusa prèvia, els regidors Srs. Miquel Torelló i Antoni Torrens. Es prengueren els següents acords:

1.- Aprovar l'acta de la sessió anterior. (18-5-89)

2.- Aprovar, per unanimitat dels assistents, el tipus de gravamen i l'aprovació provisional de l'ordenança fiscal reguladora de l'Impost sobre Bens Inmobles, establint-se

Casa de la Vila

el el percentatge adequat per a obtenir la mateixa recaudació.

3.- Aprovar per unanimitat la imposició i aprovació provisional de l'ordenança fiscal de l'Impost sobre l'increment dels valors dels terrenys de naturalesa urbana.

4.- Aprovar, per unanimitat, la imposició i aprovació provisional de l'ordenança fiscal de l'Impost de Construccions, Instal·lacions i Obres amb el tipus de gravamen mínim del 2%.

5.- Aprovar, per unanimitat, la imposició i aprovació provisional de l'ordenança fiscal de la Taxa d'obertura d'Establiments, essent la base imposable la quota de la Llicència fiscal Industrial.

6.- Aprovar, per unanimitat, l'establiment i aprovació provisional de l'ordenança reguladora del preu públic per ocupació de terrenys d'ús públic per taules i cadires amb finalitat lucrativa, fixant-se en 1000 pts/m² ocupat anual.

7.- Aprovar, per unanimitat, l'establiment i aprovació provisional de l'ordenança reguladora del preu públic per llocs situats en terrenys d'ús públic.

PUNT D'URGÈNCIA: Prèvia i especial declaració d'urgència acceptada per unanimitat, s'aprova la proposta de la batlia d'adquirir la finca de 2.300 m² aproximadament, propietat de D. Miquel Ferriol Castelló en la zona denominada "Roqueta" per la quantitat de 500.000 pts. als efectes d'ubicar-hi el depòsit

regulador de l'aigua potable.

8.- Precs i preguntes: El regidor D. Miquel Oliver formulà al Sr. Batle una pregunta sobre la situació del tema dels arbres, essent contestat pel batle, indicant-li les solucions pensades.

COMISSIÓ DE GOVERN DE DIA 22 DE JUNY

Sessió ordinària, a la qual no hi assisteix el Sr. Torelló, sense excusa prèvia. Es prengueren els següents acords:

1.- Aprovació de l'acta de la sessió anterior (8-6-89)

2.- Bolletí Informatiu: El senyor batle fa una explicació dels temes que inclouen aquest segon número.

3.- Concurs de Cartells per al programa de Festes: Es recorda que el plaç de presentació de cartells finalitza, el proper dia 15 de Juliol (Les bases estan al Bolletí Informatiu anterior).

4.- S'aprovaren les següents factures:

- Rumae (resta arbres) 411.600 pts

- Plaques Cementeri 119.952 pts

5.- Aprovar 5 expedients d'obres.

PUNT D'URGÈNCIA: Sol·licitar a compte 1.000.000 de pts. de l'aprofitament mig a l'entitat Meridional Mallorca a percebre a l'aprovació definitiva de les Normes Subsidiàries, segons conveni subscrit amb data 15-4-89, per a liquidació equip redactor actual.

6.- Precs i preguntes: El Sr. Rafel Oliver prega es procedeixi a arreglar la gravera des Puig i tancar-la amb reixeta.

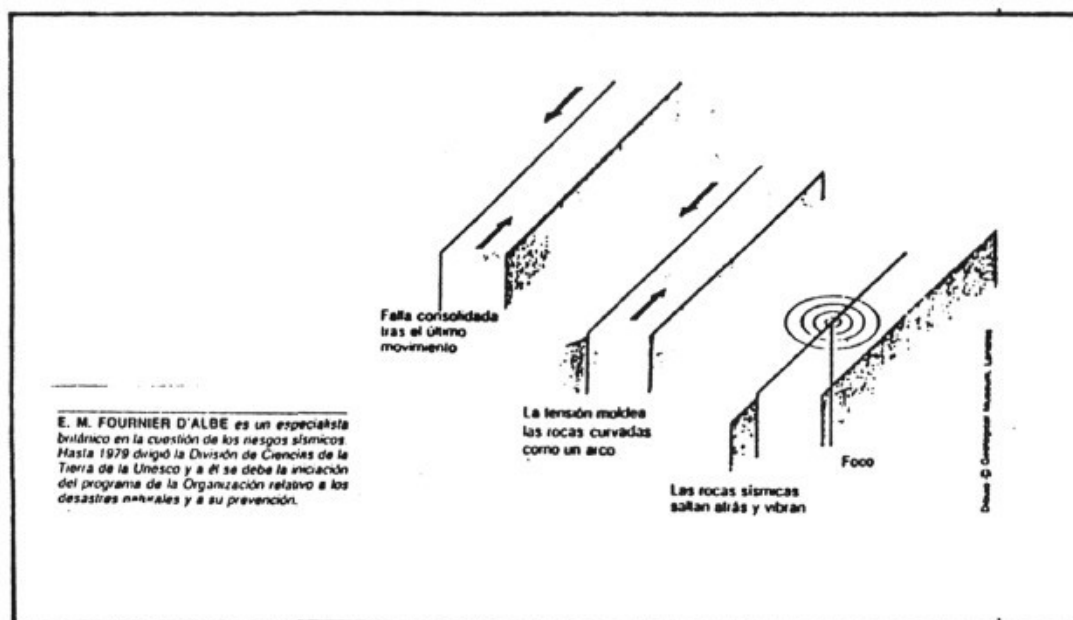
EXCURSIÓ DEL COR PARROQUIAL

Es prepara l'excursió del cor parroquial. Si el temps ho permet serà amb barca. Més informació en la propera revista.

SECADA

Seria bo que regassin els arbres joves. Cadascú es podria preocupar de regar el que té davant ca seva.

COM ES PRODUEIX UN TERRATREMOL:

L'origen d'alguns terratrèmols d'importància menor pot atribuir-se a activitats humanes, com les proves nuclears subterrànies o la construcció d'embassaments i preses. Però la causa principal de tots els seïsmes, de la gran part dels petits, és el fracturament de les roques, com a conseqüència de la gradual acumulació de les tensions originades pels processos geològics.

La superfície de la Terra està formada per plaques, els terratrèmols més greus es produeixen amb més freqüència, en les marges d'aquestes plaques, on aquestes llenguen una sobre l'altra. És el cas de la regió de Califòrnia, on hi ha la falla de Sant Andreu. El diagrama superior indica de forma senzilla el mecanisme d'un tremolor de terra. Les roques tenen certa elasticitat, de manera que allà on zones adjacents de roques estan sotmeses a les forces

de contrafase del moviment de les plaques, les tensions s'acumulen gradualment. Quan aquestes són massa fortes, es produeix la ruptura de les roques, quan boten en els costats de la falla, la tensió queda alliberada. El punt on s'origina la ruptura es diu focus, el punt de la superfície terrestre localitzat directament damunt el focus, epicentre. L'energia alliberada es

propaga en forma d'ones, que fan oscil·lar el sol. Són aquestes ones sísmiques les que enregistren els sismògrafs i donen informació per a determinar l'epicentre del seïsmisme i mesurar la seva magnitud.

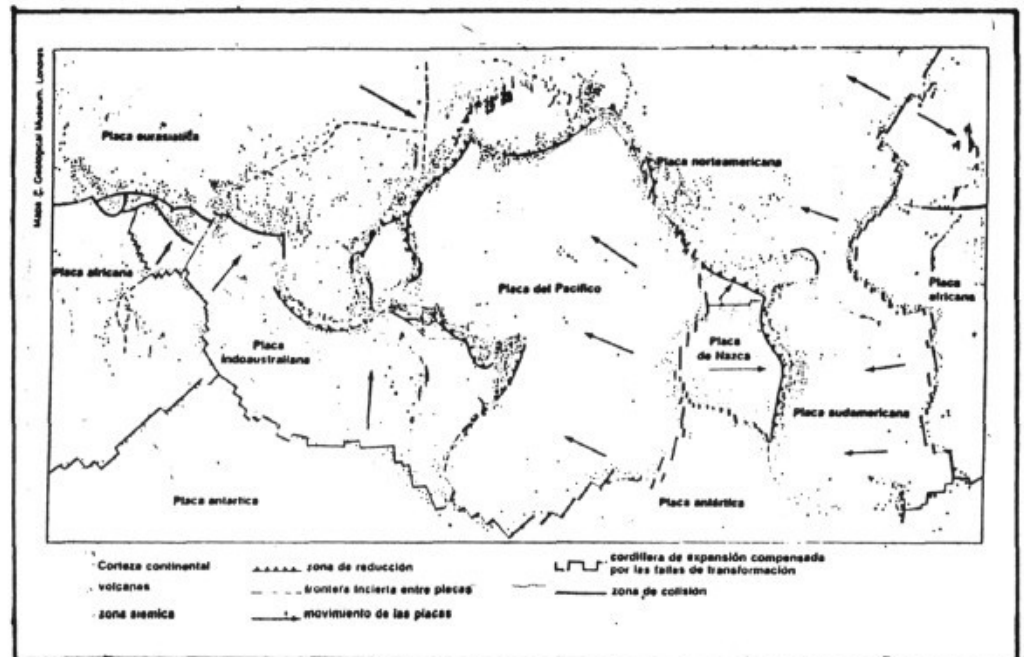
Per determinar la importància d'un tremolor de terra, s'utilitzen dues escales. La magnitud, és a dir, la quantitat d'energia alliberada, en l'escala de Richter,

El primer sismómetro de la historia

s'obté mesurant l'amplitud de les ones sísmiques a un sísmograma. Aquesta escala és logarítmica en lloc d'aritmètica, o sigui que la magnitud de cada grau és trenta vegades superior a l'immediat anterior. Així, un seïsme de magnitud 8 a l'escala Richter és 810.000 vegades més fort que un altre de magnitud 4.

La intensitat d'un terratrèmol es refereix als efectes del mateix a la superfície, és a dir, en els danys que ha produït. L'escala més freqüentment utilitzada per a mesurar la intensitat, és l'escala sísmomètrica modificada de Mercalli, que distingeix dotze graus d'intensitat sísmica:

- I Imperceptible per a les persones.
- II Perceptible per algunes persones en repòs en els pisos superiors del edificis.
- III Perceptible a l'interior de les cases; vibracions com les d'un camió lleuger que passa pel carrer. Els objectes penjants, oscil·len.
- IV Vibracions com les d'un camió pesat; vibren finestres, plats i portes.
- V Perceptible defora de les cases; es desperten els que dormen i es vessen els líquids.
- VI Perceptible per tots a la zona afectada; molts fugen espantats de les seves cases, es cruïen el guix i les parets de pedra, es mouen o tomben els mobles, tassons i plats es rompen.
- VII Dificultats per estar drets; perceptible fins i tot en els vehicles en moviment; el guix cau, els totxos, les taules, etc; sonen les campanes; es produeixen ones en els estanys.
- VIII Dificultats per conduir vehicles; cauen l'estuc i algunes parets de pedra, així com les xemeneies, torres i monuments; es rompen les branques dels arbres; la terra es crivella en els sòls humits.
- IX Pànic general; es crivellen les estructures sòlides i es rompen les conduccions subterrànies; formació de crivells importants en el sòl; cràters d'arena.
- X Destrucció dels edificis i els fonaments de mamposteria i de formigó armat; danys seriosos a dics i represes; destrucció d'alguns ponts; grans esllavissaments de terra.
- XI Es produeixen tensions en els rails de les vies; destrucció completa de les conduccions subterrànies.
- XII Destrucció quasi total; grans oscil·lacions i ondulacions en el terreny; projecció d'objectes i roques a l'aire.

Poemes

i

Gloses

Senyor batle de Maria
que en tot mos ha ajudat,
no n'havia conegut cap
amb tanta sabiduria.

En es poble de Maria
molts d'arbres han sembrat,
de fruïter no n'hi ha cap,
així tothom ho volia.

El mestre Magí Nadal,
és un home molt honrat,
a Maria no n'hi ha cap,
que li vulgui gens de mal.

Hem sembrat una olivera,
perquè s'altra se morí,
si continua així,
aferrarà amb sa primera.

L'Ajuntament sembla i sembr
arbres a cada carrer,
i tot així anirà bé,
si cada un els rega.

L'estiu ja mos ha arribat,
i fa molta calor,
hi ha qualque senyor
que aquest pic no ha votat.

N'hi ha que ballen boleros,
i que mengen fideus clars,
alguns han estat capaç
de votar en Ruis Mateos.

Un que no té gaire gana,
sempre està molt desanat,
n'hi ha que han votat
junts amb Na Maciana.

N'hi ha que se'n fan grossc
de votar el de Jerès,
si ell president es fes,
tot ho faria a trossos,
aniriam de través,
només en pell i amb ossos.

Andreu Forteza i Bonnin

EXCURSIÓ FI DE CURS

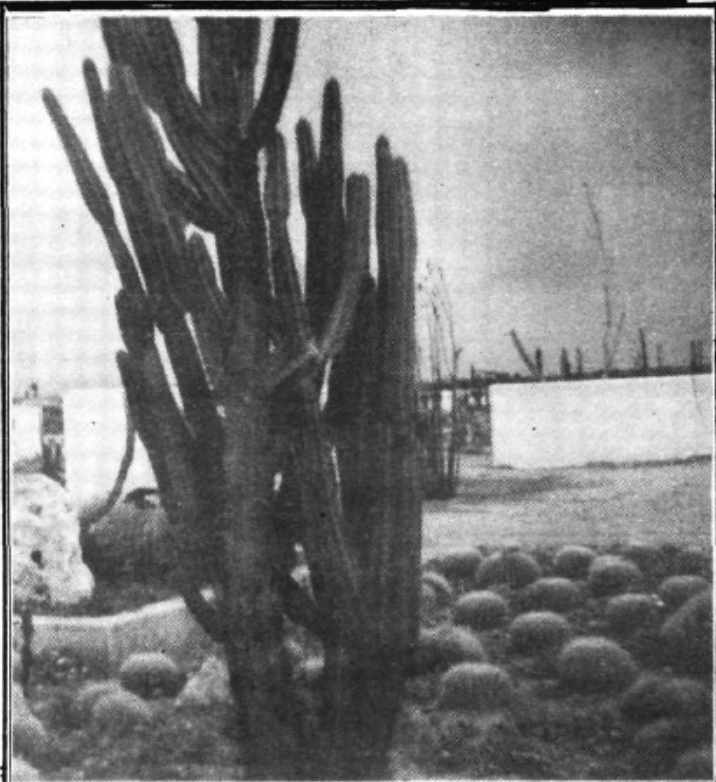
FENT CARRERANY 9 (174)

Onofre Sureda Ribas

Els alumnes del C.P. A. Monjo, acompanyats dels seus respectius professors, anaren d'excursió visitant:

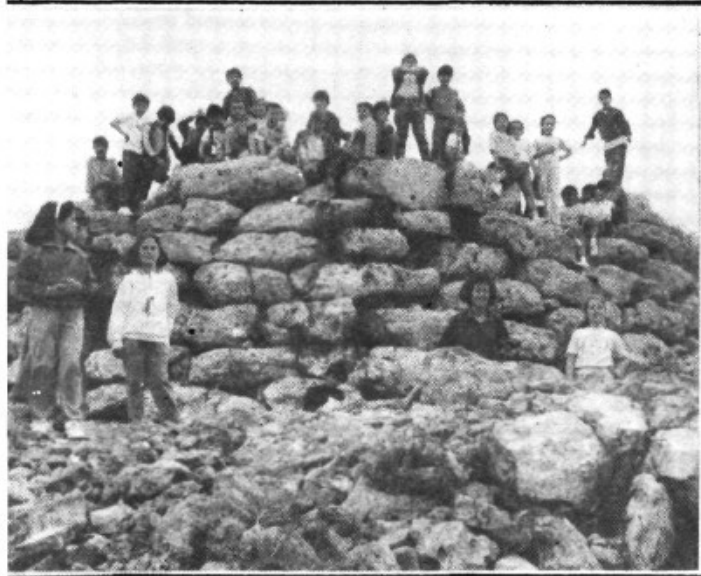
- CAPOCORB VELL: Un poblat prehistòric, un dels més importants del Mediterrani Occidental.

Actualment queden d'ell cinc talaiots (dos quadrats i tres rodons) i vint-i-vuit vivendes. El poblat s'extenia molt més cap a Gregal i ha estat estudiat pels arqueòlegs L. Ch. Watelin i Albert Mayr, francès el primer i alemany el segon; les primeres excavacions es realitzaren en la dècada 1.910-1.920 pel gran arqueòleg Josep Colomines Roca, del qual queda un monòlit en la seva memòria dins el mateix poblat. L'excavació va córrer a càrrec de l'Institut d'Estudis Catalans.

Està situat devora Ses Salines a poca distància de diferents llocs d'interès turístic, cultural i ecològic com: Colònia de Sant Jordi, Platja des Trenc, Llacuna del Salobrar, Cala D'Or,....

Després de fer un recorregut pels jardins, dinàrem i ja cap al tard visitàrem les salines de Campos i la Platja des Trenc i després d'un recorregut per la platja, retornàrem cap a Maria.

L'esmentat poblat es troba a la carretera de S'Arenal al Cap Blanc, en el quilòmetre vint-i-tres.

- BOTANICACTUS: El jardí botànic més gran d'Europa i primer de les Illes Balears. Té una extensió de 150.000 m². Reuneix més de mil espècies autòctones de Brasil, Mèxic, Japó, Austràlia, U.S.A., Sud-àfrica etc. amb un total de més de 12.000 exemplars.

EVOLUCIO DELS CULTIUS ENTRE

Donades les condicions físiques favorables, principalment la bona qualitat de les terres i un relleu poc accidentat,

és lògic que la proporció que representa la terra conreada al municipi sia el més elevat de l'illa de Mallorca.

1860			1960		
Total superfície cultivada % (Hectàrees)			Total superfície cultivada % (Hectàrees)		
Maria	1.984	67	2.223	74	
Illa Mall.	196.717	54	209.862	58	

D'aquí es desprèn que la terra cultivada augmenta entre 1860 i 1960 en un 7%, quasi el doble que al total de l'illa.

Ja a 1860, la terra cultivada a Maria

ocupava 2/3 del total i a 1960 gairebé 3/4 parts.

La superfície estava distribuïda així:

Regadiu			Secà		
Total Hectàrees %			Total Hectàrees %		
1860	3'37	0'17	1981	99'83	
1960	13'60	0'61	2219	99'39	

El creixement del regadiu a Maria, es dona a partir de 1960, substituint-se les sínies i els pous pels sondejors (forats) i

bombes submergides.

Quant a la distribució dels conreus a secà tenim:

1860			1960		
	Hectàrees	%		Hectàrees	%
Cereals i llegums	1747	88'21		1233	55'20
Ametler	-	-		573	25'66
Figuera	147	7'30		355	15'96
Vinya	71	3'55		35	1'57
Altres	15	0'77		23	1'00
<hr/>			<hr/>		
Total	1980	99'83		2219	99'39

1860 i 1960 A MARIA.

El que més es nota a cop de vista és que a 1860 encara no hi havia ametlers, arbre que s'introdueix a Maria entre 1880 i

1890.

Dels cereals i lleguminoses tenim una evolució entre 1955 i 1970:

Cultius	Superfície (Hectàrees)			
	1955	1960	1965	1970
Blat	580	520	520	460
Ordi	355	405	565	550
Civada	230	321	552	560
Faves-favó	170	206	380	365
Pèsols	20	10	10	10
Ciurons	75	100	22	22
Guaret i altres	670	538	51	133
Total	2100	2100	2100	2100

Fixau-vos que entre 1960 i 1975 es produeix un descens del guaret i també dels conreus dels ciurons, i un augment considerable de l'ordi i la civada. La introducció dels adobs químics fa minvar el guaret. Abans, l'única forma de

que la terra agafàs llecor era a base de fems, formiguers o guaret.

Les varietats de blat més sembrades els anys 1950-60 eren: "Florencio", "Rosario", Mort, Barba, Xeixa, etc...

ARBRES DE SECA:

	1860		1960	
	Hectàrees	%	Hectàrees	%
Ametler	-	-	573	25'66
Figuera	147	7'30	355	15'96
Vinya	72	3'55	35	1'57
Altres	15	0'77	23	1'00
Total	234	11'62	986	44'19

Cal remarcar que el moment de màxima superfície de vinya a Maria és l'any 1891, que tenia 158 hectàrees sembrades. Posteriorment, la fil·loxera minvaria molt llur cultiu.

La introducció de l'ametler a Maria, és recent, datant-se la primera plantació l'any 1879 a la possessió d'Es Reboster.

segons he pogut constatar als cadastres. Ocupa les terres més primes o guanyades als pinars i garrigues: Roqueta, Es Reboster, Es Pujolet, Davant S'Arraval, Es Pujol, Rafal Roig, Deulosal, Son Niell, Vall d'Aran, etc...

Les varietats són tantes, que per això n'he fet un llistat:

Canal, de la	Progrés	Lluc	Torres	Jordi
Pons	Vivot	Poteta	Salero	Andreu
Pou de Felanit	Totsol	Cresteta	Vinagrillo	Alcina
Pou negre	Menut (Es el que té la floració més tardana, entre dia 20 de Febrer i mitjan Març)			

Des de fa uns anys es venen introduint varietats no autòctones com: Marcona, Texas, Ai, Cristomorto, Tuono, Ferraduel, Ferroignes, Nec Plus Ultra, Desmai, Llangueta, Moncayo, Guara, Ayles... Quant a la figuera, hi ha que dir que creixia a les terres més argil·loses i fondes de Son Perot, S'Alqueria Blanca, Son Roig, Son Niell, Rafal Nou, Es Pla de Deulosal, Es Pujol, etc... Si ens fixam en l'estadística observarem que a 1860 ocupava 147 hectàrees, 355 hectàrees al 1960, quedant molt reduïda actualment. Els

pinsos compostos i la mecanització l'han desplaçada a les voreres de camins, a corrals; essent difícil veure plantacions de més de una dotzena d'exemplars.

Hi havia un gran nombre de varietats: albarcors de molla vermella i de molla blanca, rotges, verdals, martiniques, perajals, bordissots blancs i negres, alacantines, de la tira, del Beat Ramon, angelina, de la caseta, de pel de bou, de limoneta, porquonya, cucurella, de la roca, coll de dama blanca i negra, de la senyora, vecal....

La distribució de la superfície inculta:

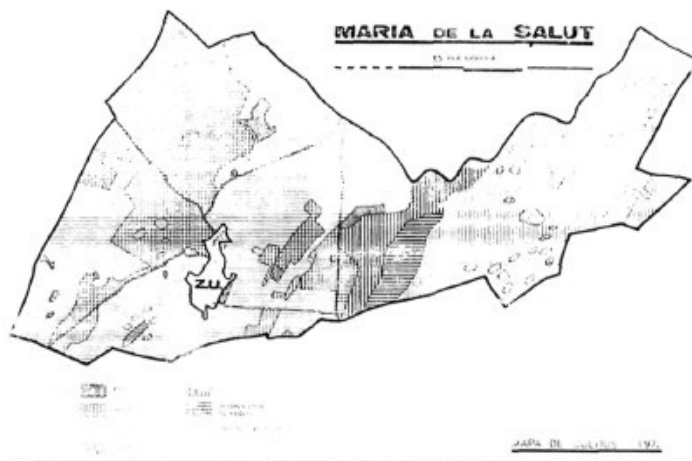
	1860	1960
	Hectàrees.	Hectàrees
Pinar i alzinar	131	55
Garriga i ullastres	776	647
Total	907	702
% sobre superfície total	32'07	25'32

Petits alzinars enrevoltaven a l'acabament del segle XIX el poble: és el cas de l'alzinar de Son Monjo i s'Arraval. Dels pinars en tenim mostres més properes: el Pinar de Roqueta, Vall D'Aran, del camí dels Infernets, el Pinar de Sa Font, Son Perot... Pletes de garrigues i ullastres n'hi havia a totes les grans possessions: Roqueta (Muntanya Russa), Son Perot, Deulossal, Montblanc (Rotes Noves i Velles). El Pinar de Montblanc és de plantació recent i fou sembrat per un home

que molts recordam i que li deien "Es Carboner". Col·locant feixos de llenya de pi es formà el pinar de l'entrada de Montblanc.

Com a cloenda vull resaltar que en un breu article és fàcil que restin coses sense explicar o dites de passada. L'espai condiciona molt i aquest tema donaria per un nombre sencer de la revista, i, encara ens quedarien coses sense esbrinar.

Bartomeu Pastor Sureda.

CORREU OBERT

CABRERA-92

A la revista del mes de Juny, secció de "Correu Obert", hi ha una carta del Sr. Onofre Sureda que baix el títol "Com els pixacans" m'adjudica un caramull d'excuses i un caramull de peresa.

La peresa, la gent es la sol llevar quan li convé o quan és necessari, i tot-hom sap, o creu saber, si és millor per al seu cos acabar la marxa a les 8 del matí o agafar marxa a aquesta mateixa hora.

Una de les coses que més em va sorprendre va ésser això de pixacans; els pixacans són uns bolets de la família de les amaitàcies (Amatita Pantherina), molt verinós i que es fa en bocs de coníferes. I com molt bé dius tu, surten després de les pluges. Així és que quan sortiren és que havia caigut alguna pluja.

Una altra cosa que voldria recordar, és que quan a principi d'any ens vàrem reunir tota la Junta Directiva per a fer la programació de les activitats per a dur a terme durant l'any 1989, tot-hom va fer les seves propostes i després es van anar perfilant les activitats i els seus responsables; si mal no record, tu vares quedar responsable de les excursions. Jo personalment vaig fer una proposta per fer un Concurs Exposició de Fotografia

juntament amb En Pep Luis vaig quedar responsable. Saps qui va haver de montar l'exposició?, saps qui va haver de guardar l'exposició el dies que va romandre oberta?, saps quanta gent de la Junta Directiva va apereixa a l'hora d'entregar els premis?.

Bé idò, amb molta de presa i amb tots aquests interrogants, i més que n'hi podríem afegir, el Concurs-Exposició es va dur a terme, i ademés crec que va ésser un èxit.

Així és que Cabrera-89, amb tots els interrogants que va tenir el concurs de fotografia, però sense gens de peresa per part de l'organització serà un èxit molt, però que molt gros.

Miquel Morey i Mas.

FALCON CREST

Al Sr. Onofre Sureda i Ribas: Només pàgina i mitja per aclarir-te aquells punts que en l'anterior carta no et varen quedar clars i em demanes que t'espliqui.

Deixaré el tema dels ecologistes per als ecologistes. Tinc quatre cossiols a ca meva que gaudeixen d'una bona salut; una salutació de part seva.

En quant a si qued en el llit els diumenges, això és cosa meva, i de ningú més, fins i tot és un bon lloc per estar-hi

Allò de la foto "teia marinera" "te ha quedao que ni bordao"

I fins aquí com veuràs... dic jo... és pura conya.

Mai he estat defensora de cap escrit, sigui anti Mir i Mirià, o Mir i Mirià en sí, en principi perquè crec que el que els escriu fa el seu periodisme, i no necessita de "defensors". Jo em limit a llegir-los, n'hi ha que m'agraden, i altres no tant.

De totes maneres al que tu et refereixes he tornat a llegir-lo i no es més que un desig... de que cosa que se sembla se conservi, vé a ser com un fill que no s'abandona després de parir-lo. Però... les explicacions no te les puc donar jo, perquè no tinc res a veure amb aquests escrits

Pel teu coneixement et diré que l'article que es publica en la revista sobre les herbes el faig consultant tres llibres, ja que no sóc cap experta en botànica. Em va interessar el tema, em preocup de llegir (que Sr. Onofre, no és dolent llegir), i després faig aquesta petita col·laboració sense més pretensions.

El que m'ha cridat l'atenció, és que tu que estàs tant per la Cultura i donada la teva professió, vegis amb tanta estranyesa que es consultin llibres per qualsevol mena d'article i remeteixes al personal a una biblioteca, que no tota la gent pot anar, per distintes causes.

I segueix amb les explicacions... la conya que tant t'ha provocat, no era el comiat, si no

CORREU OBERT

tota la carta. Veig que ets molt sensible i amb no res envesteixes com un brau.

Si era la teva intenció ofendre'm amb allò de -'INTOXICACIÓ FORASTERA'-, "has patinac". Mai he estat forastera en cap lloc on he viscut, per què sempre m'he integrat sense molts problemes; pens que cadascú es d'allà on viu, riu o plora amb qui conviu.

En quant a les pretensions de la revista o millor de l'Associació "Fent Carrerany", no varen ser d'altres, en un principi, de donar-li vida a Maria amb l'idea de que la joventut i no tan joves, pogués sortir de l'apatia que hi havia, per no tenir activitats a fer. Tot això s'ha fet, no ha estat conseguit per l'Associació, però aquí estan, Cop de Gas, que va tornar a resorgir, un Grup d'esplai, altra revista, l'escacs i d'altres.

Aquesta era la pretensió. Ara el que es pretén des de la revista és besar-li el cul a quatre, que han tornat molt seriosos, quasi intocables per obra i gràcia del "PODER". Sempre s'ha criticat des de la revista el que és criticable, que per altra banda tot pot ser-ho. Això depèn del qui escriu i el seu punt de vista, en articles d'opinió com des del "BULLIT". Mirau per on (com tu dius) entren a regir l'Ajuntament els Independents i com alguns dels seus membres estan al Consell de Redacció ja no se'n pot fer crítica

des de la revista. La crítica és bona, i tant depèn que així sigui del qui escriu com del qui llegeix.

Es per totes aquestes coses que pens que la gent no fuig de fer coses, si no que se l'espanya, quan no se la treu defora.

I amb aquesta carta em despedesc.

"Su segura servidora"

Maika Lozano.

Magi Ferriol:

Intentaré ser el més breu possible, per contestar a la teva carta de la passada revista, i ho faré de la forma més clara possible i intentant no entrar en desqualificacions personals.

De les moltes coses que dius a la teva carta, fruit, sense dubtes, d'una mala i tendenciosa informació que et varen donar, intentaré aclarir-te uns quants de punts.

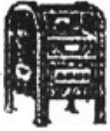
Primer.- A les teves acusacions, omiteixes noms de membres del Consell de Redacció que estaven al corrent del contingut del "BULLIT" al que fas referència, ja que eren quatre, al manco, i no dos com tu afirmes. L'esmentat bullit és va fer, com quasi tots, el divendres vespre del tancament de la revista, estant a disposició de la resta del Consell, tot el dissabte i el diumenge. El que dius de les competències del Consell de Redacció hauria de ser veritat, però aclariré per si no ho sàbies, que mai els bullits han pas-

sat pel Consell de Redacció, exceptuant els que jo he duit personalment per passar "censura".

Segon.- Si tornes a llegir l'escrit del qual dius que me contradic, veuràs com no és cert, jo mai he estat en contra de la Normalització Lingüística i que en aquell escrit, denunciava la manca d'un ordre de prioritats al nostre Ajuntament, i posava com exemple el fet d'iniciar el canvi de les plaques dels carrers amb l'estat en què aquests es trobaven. Ara, mesos després, la manca de prioritats queda demostrada, ja que continuen començant-se coses sense acabar-les: Plaques, arbres, clots, etc.

Tercer.- És una vergonya que en un poble tan petit com el nostre, l'Ajuntament permeti la quantitat de clots que dius que hi ha, i en referència al que està al meu carrer et diré que va ser l'Ajuntament el que va donar permís a Gesa per fer les obres i no els veïns, i en aquest cas la revista és feia ressò de les protestes dels usuaris de la via pública que com a tals tenen dret a denunciar públicament les deficiències observades.

Quart.- Al tema de les rodes de premsa, com a Batle convoques al mitjàns de comunicació i no és un tema personal me n'he de ningu en concret coincidiràs amb jo que és la Revista la que lliurement decideix acudir no a les esmentades rodes de premsa per un o altre motiu.

CORREU OBERT

Cinqué.- Tinc que reconèixer que de vegades la redacció dels meus articles no és tan bona com es podria desitjar, però crec sincerament que la gent els entén, l'escrit de Montblanc, l'expressió "NO HEM D'ENTRAR SI LO DE MONTBLANC ES BO O NO PEL POBLE DE MARIA DE LA SALUT"- simplement volia dir, i al bon entenedor poques paraules basten, que no era el tema de l'opinió, ja que és suposava que abans de firmar l'escrit amb l'empresa promotora s'havia valorat suficientment i que el nostre Ajuntament ho trobava BO, només s'opinava del que s'havia firmat, des del meu punt de vista, no estava gens clar.

Pel darrer he deixat el que més m'ha estranyat de la teva carta, i això no és altra cosa que el fet que haguis utilitzat la teva condició de Soci de Fent Carrerany per demanar la dimissió d'alguns membres del Consell de Redacció de la revista pel fet de sentir-te al·ludit pels "BULLITS" i articles que surten a la revista. Crec que dels seus continguts, com a Batle, tendries que treure'n profit i intentar esmenar errors i/o actituds que no beneficien massa a la teva imatge pública.

P.D. Personalment et deman disculpes per la desafortunada frase en la qual s'al·ludia a Sa Sordeta. Crec que les coses personals han de quedar sempre a marge.

A PEP LLUIS I PERE:

Amics:

Com ja vaig dir-vos, pas a fer pública la meva opinió damunt el succeït que va tenir lloc en la darrera edició de "FENT CARRERANY" i que baix el meu punt de vista, fa més que rompre una línia d'actuació dins la revista. La publicació d'una carta en resposta a una altra, encara que vosaltres digueu que no és així i que en cap moment l'anomanau, dins un mateix número de la revista, a més d'un clar aventatge damunt aquells que no formen part del Consell de Redacció, és un acte impropï de vosaltres, que manteniu una actitud crítica davant la poca objectivitat que deis que té la revista i el funcionament del Consell de Redacció.

Estic d'acord en vosaltres en què la carta que signàrem havia d'haver estat presentada a la reunió del dia 15 de Maig, emperò ens sentíem ja escalivats de sempre comentar entre nosaltres, encara que fos de manera personal, les coses i quedar-nos amb la sensació de que per darrera ens pegaven la ganivetada, sobre tot darrerament.

El fet de no esperar a una pròxima edició de la revista per a fer el que per jo, insitec, és una contesta a la nostra carta i a més a més una resposta visceral, em pareix poc ètic i amb això heu comptat motlles ja que fins a la data mai s'ha

via fet. Ja sé que mai havia estat una carta de membres del mateix Consell. Si em permeteu dir, ho, és una afrenta en un intent de comparar al mateix temps dues postures i deixar les coses per a la polèmica.

Vull dir una vegada més, a veure si queda clar, que a "FENT CARRERANY", no s'ha coartat la llibertat d'expressió de ningú que hagi emprat les seves fulles per expressar-se, sempre amb el que podien dir normes"; està signada, està escrita amb la nostra llengua...

Personalment, estic en contra de l'anonimat i la generalització, del tirar la pedra i fer qui fer, de l'atac per l'atac en vistes a satisfer l'ego. Estic en contra de que volgueu ficar dins el vostre sac a tot el Consell de Redacció de "FENT CARRERANY" o us sentigueu aficats dins el dels altres membres, creant un malestar per les dues parts i un clima d'obscurisme en el que sempre tenen la culpa els altres. Supòs que no pensereu com jo que darrerament n'hi havia molts de contents per els derroters que duia la revista, que pareixia fer un intent d'equiparació i comparació, havia tornada poc local, per no dir altre cosa, i havia perdut serietat en referència al passat.

Segueisc pensant que un "Bullit de notícies" no és un vehicle per desfogar-se, és un recull de activitats o fets que per la seva poca extensió escrita no donen més que

CORREU

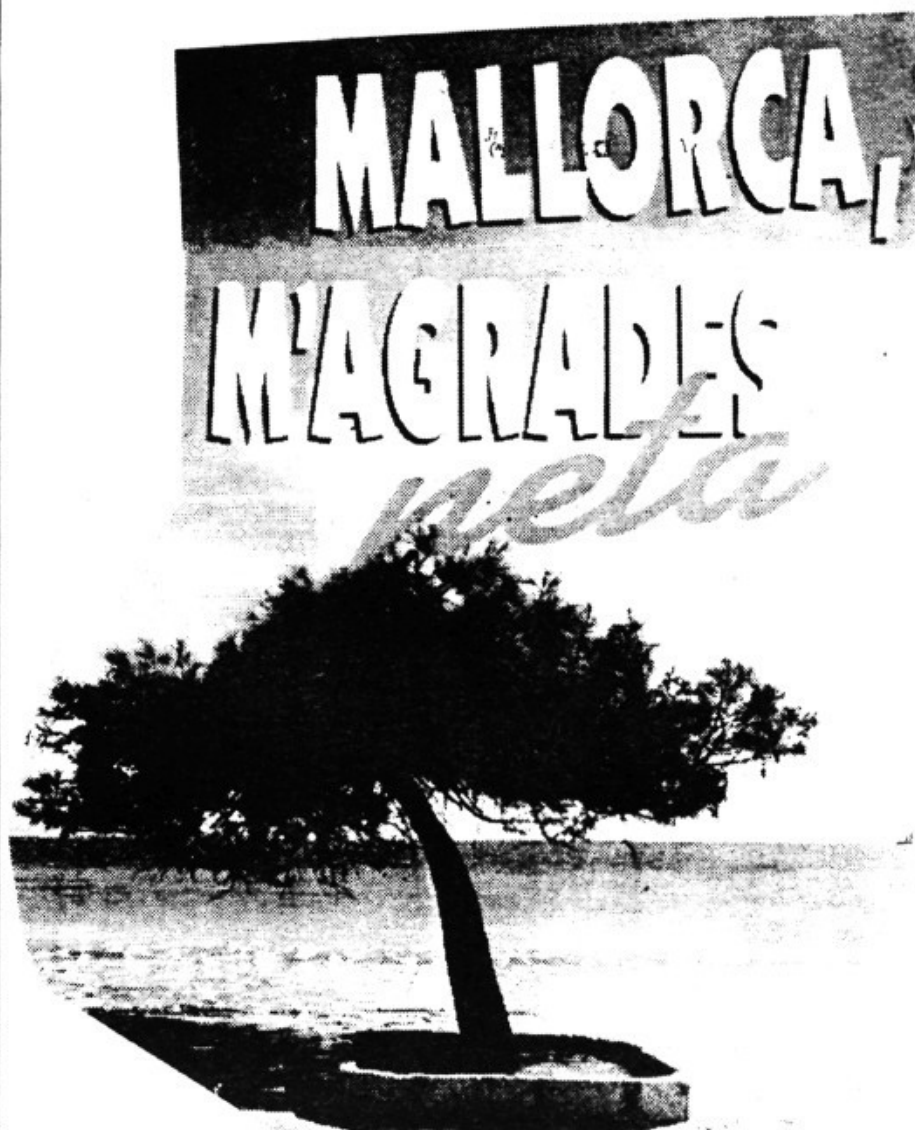
per una nota, i mai per fer públiques coses que no es poden demostrar, perquè en aquest cas també n'hi manquen, o van en contra d'algú. A "FENT CARRERANY", es poden comptar amb els dits d'una mà les notícies que d'aquesta manera s'han publicat i m'atrevesc a dir que mai s'ha publicada cap amb mala llet. La manipulació a l'hora d'il·lustrar treballs, tampoc s'havia fet si no m'equivoc. Tenim una trajectòria i hem d'intentar seguir-la, amb les crítiques a la mateixa per part d'externs, que jo ja hi compto com a segures.

De sempre, s'han publicat articles i cartes amb posicions molt enfrontades i el que ha enviat alguna cosa ho ha pogut veure publicat.

El fet de que tanqueu la revista i els altres companys us permetin o confiin, dits per la desil·lusió o la vegaria, fer-ho no us dona dret a fer amb ella el que voleu. La millor manera d'anar contra la manipulació, pens, no és fent el mateix i supòs que m'enteneu.

Reconec la vostra tasca a nivell de Consell de Redacció a l'hora d'aportar idees i la capacitat de fer feina que teniu, emperò no compartesc la vostra forma d'actuar darrerament.

Jaume Mestre Llompart

Mallorca ens agrada
neta, ens agrada
verda, pura i natural. Neta a
les platges, als boscos, als
pobles, ciutats i carreteres.
Amb aigües cristal·lines i
sense incendis forestals.
Mallorca ens agrada guapa.
Cuida Mallorca de la mateixa
manera que cuides ca teva

Consell Insular de Mallorca

UN GEST:

Avui gairebé tots els problemes de la "testa" i del "terrat" se solucionen recomençant el psiquiatre a la gent que els pateix. I quan els escrúpols sorgeixen inturables per qüestions enllaçades amb tabús, es tria el psicòleg per mor de la consciència repressiva. Ambdós casos palesen la necessitat de sobreviure i de superar una etapa -que consideram- negativa. En termes metafòrics i més abstractes, seria un "no voler veure encara més negre allò que veus negre". Sens dubte, aquesta actitud de fugir i de supervivència és simptomàtica al cap i a la fi de voler esser un més dins la massa alienada. I, en ambdós casos, la solució del problema comporta l'aturada en aquest estadi. L'autolimitació és obligada, perquè sempre resulta més gratificant i amb més garanties qualsevol postura convencionalista (com més ho ets millor) que el "masoquisme" d'indagar en el fons dels paranyes de l'etapa negativa. "Fer-ho seria estar malament des boll"... "Sempre ha estat així"... "No queda més remei que no fer-ho"...

S'usen moltes d'expressions a la parla vulgar per a referir-se a la postura inconformista o -com he dit abans- d'indagació masoquista i morbosa, tals com "està sonat" (per analogia amb els boxeadors que al llarg de la seva carrera esportiva han hagut de rebre molts de cops), "està tocat d'ala", "li falta un pern", "li falta sa brusca d'Abril" (per al·lusió directa a una limitació diferencial). Però molt més interessants que el comentari d'aquests usos són sens dubte els gestos i el comportament de dos o més interlocutors "normals" que, al llarg d'una situació comunicativa, pretenen, a través de la imitació, reproduir un original que tenguin els atributs de les expressions vulgars citades anteriorment. Es a dir, la imitació que faria gent "normal" de la gent que surt de la norma. Com a exemple, cal imaginar la situació en que se'ns conta un xiste de gats imitant - o fent un esforç per a imitar- la veu cassallenca i la llengua de pedaç que tan bé els caracteritza. La intenció de burla i d'escarni és òbvia: el qui representa s'introdueix en el -per dir-ho de qualche forma- personatge i en fer-ho exigeix la consideració d'esser centre dels que l'escolten, mentre que els qui escolten o assimilen la representació, a partir de les limitacions representades i moguts per uns frustrats sentiments de grandesa, s'ho passen d'allò més bé. La carnassa ha fet l'efecte esperat. No es pot esser irònic perquè no hi ha subtilitat que ho permeti, i no s'adonen que, al cap i a la fi, la representació consisteix a imitar un model d'una forma adulterada, que posa en evidència més aviat la psicologia del qui representa que la del representat. En conseqüència, el mètode és imperfecte, i convé cercar-ne un altre que sigui més fiable i efectiu

SA XERRADETA

L'AMO EN TOMEU FERRIOL BERGAS.

"L'amo en Tomeu d'Es Pou Nou.

UNA LLUITA AMB LA VIDA

El seu nom es Tomeu Ferriol Bergas, fill de na Catalina Bergas Mascaro, i d'en Miquel Ferriol Perelló. Està casat amb na Bàrbara Estrany Castello, tenen un fill de 44 anys, que nom Miquel i dos nets Viu al carrer Nou de Maria

QUIN ANY VAREU NÈIXER?

L'any 1.911, dia 24 de Juny

QUE ENS PODRIEU CONTAR DE LA VOSTRA JOVENTUT?

Jo començaré de l'edat de sis anys, mon pare ens deia que erem molts a ca nostra i que no hi cabiem; em va llogar d'ajudant de porquer amb l'amo En Guillem de Son Roig.

I L'ESCOLA?

No hi he anat mai.

LA LLETRA QUE SABEU?

La vaig aprendre quan tenia vint-i-dos anys.

A Son Roig, en lloc de guardar els porcs me n'anava a fer de mossò de pastor amb un home que li deien Ignasi; els matins

quan veniem de S'Alqueria Blanca o de Son Perot, que duiem la guarda a Son Roig; m'ajeià damunt una garba, quedava adormit; eren damunt les quatre de la nit (a temps, a l'estiu, guardàvem les ovelles a la nit), fins que el sol em despertava; i n'anava a les cases, en arribar-hi la madona deia: "Ara ve es nostre nin, j podem berenar"; berenàvem, una vegada omplida la panxa ens anàvem a fer formatge, amb la llet de les ovelles, una vegada fet, jo i n'Ignasi anàvem repartir la llet formatjada pel poble, i qual veniem a quatre dècimes la mesura. UNA MESURA, QUÈ ERA?

Devers un tassó, aproximadament un quar de litre.

El capvespre, després de dinar, anàvem jeure un poc; Aquesta feina la vaig fer u estiu.

L'AMO EN TOMEU, QUÈ GUANYAVEU EN UN ANY?

Unes catorze pessetes; això era devers el anys 1.916-1.917. Vaig estar dos anys Son Roig, després vaig fugir, o e llevaren, per llogar-me a Ca'n Covetes allà feien escola els vespres, a l'hiver vaig aprendre de manejar un poc e llapis, i a fer qualche compte de sumar.

QUI ERA QUI VOS ENSENYAVA?

Bra un fill de l'amo que nomia Toni. Aquí hi vaig estar fins que tenia dotze anys entre i entre, vaig fer la Primera Comuni a Maria, als deu anys.

COM ERA LA PRIMERA COMUNIO EN AQUEL TEMPS?

Res de dinars, amb unes espadnyes noves calçons curts i els cabells ben tallat arran, i per envant, cap a l'església.

QUI VOS ENSENYAVA LA DOCTRINA?

Anava a ca una dona vella que li deie madó Bàrbara de Llampí, hi anava un pic dos per setmana, ens ensenyava les quatre oracions.

Després vaig voler fugir de Ca'n Covetes em llogaren a Defla de Sineu, per mossò de porquer. El qui m'hi posà li deien e

Joan Burguet, el porquer era l'amo En Jordi Cota; guardant els porcs en mig del sementer, ell m'ensenyà qualque cançó.
QUE VOS RECORDAU DE CAP?

Sí diu:

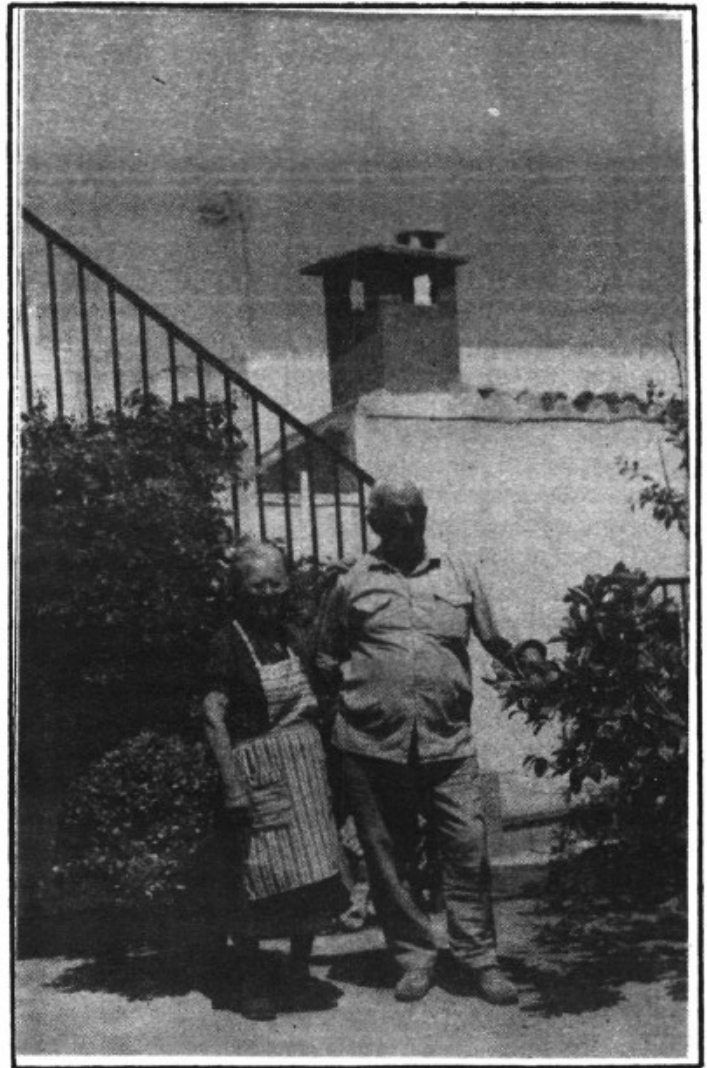
"Vaig veure una geneta
mordre amb un molí de vent
i un escorpí diferent
feia un nou guarniment
pes parell de Son Garreta.

Un eriçó dalt sa pleta
escrivía un testament,
un llagost de Puigpunyent
va donar coneixement
als tres reis d'Orient
que pescaven pes torrent
llisses amb una canyeta."

"Sant Vicens Ferrer
treia aigua amb un paner
i no en vessava cap gota;
ses monges dins una bóta
pareixien just ballar,
ses al.lotes catalanes
encalçaven un porcell,
una va perdre es capell
i Sant Joan el va trobar.

Sant Joan es va girar,
es va girar dins Girona,
la reina de Barcelona
filava estopa grossa
i amb una carrerossa
li treien els faldetons,
dos-cènts set mil infantons
tots bevien aigua amb neu
i el dia de Sant Mateu
els caigué sa dent més grossa."

Quan l'amo En Jordi es retirà, jo vaig passar amb l'amo de Defla; el senyor, el comte, venia els tres mesos d'estiu; nomia Don Salvador, tenia un fill Pep, un Fernando i un Salvador; dos eren casats. Don Pep tenia cinc al.lots, que són els senyors actuals de Montblanc i Defla. Quan ells venien, jo passava de criat amb ells; la feina meva era, el dematí quan m'aixecava, enganxar una somera a un carretel.lo, dur-me'n la correspondència al tren de Sineu i recuperar la de Palma. Llavors, quan el senyor tenia la correspondència, ja podia berenar; un cop berenat enganxava dues someres a una galera, acompanyava els al.lots a

l'escola, al col·legi de Sineu; els deixava i una altra vegada cap a Defla. No els amollaven fins a l'una, fins que tornava a cercar-los. Si feien bonda, l'horabaixa ens anàvem a passejar, si no en fèiem, sols podíem anar fins a les alzines de Son Vanrell. La senyora, que era una germana del comte vell, que nomia Maria Ignàsia, era la mestressa, la qui ens donava branca, el qui rebia el primer era ...En Tomeu, jo.

NO DEVIA PEGAR MOLT FORT!...

Qualque llenderada que feia fum dos dies; no pegava mai amb les mans, sempre passejava les corretjades; si féiem bonda podíem anar de Defla a Montblanc, fins a les nou o les deu de la nit.

VÓS DEVIEU MENJAR AMB ELS NINS DEL SENYOR...?

No, pel camp sí, però a les cases primer menjaven els criats, després els criats servien als senyors; jo havia de servir els al.lots; el vestit per servir el dia que hi havia gent externa era: els calçons

mateixos que duiem sempre, una guerrera color de cel amb un coll blanc, els botons blaus, un corbatí i uns guants blancs. Per Tots Sants, els senyors se'n anaven a Palma. El senyor vell venia amb dos cavalls i una galera i se n'hi tornava. Ell no va voler mai anar-se'n amb el tren... Criats i tots a peu, o amb la galera cap a Palma.

Jo quedava amb l'amo; durant aquells temps guanyava devers vint duros en l'any, tenia de quinze a setze anys.

El senyor es va barallar amb l'amo, ell el va treure de la possessió.

QUE LI DEIEN A L'AMO?

Per Sineu li deien l'amo En Guillem de Calonge. Tenia nou al.lots. Una vegada trets defora, va llogar una possessió al Bosc de Manacor, me'n vaig anar amb ell. Quan vàrem ser al Bosc, un que li deien en Joan de Defla, es casà amb una sinevera, na Magdalena Cap de Plata; l'amo li llogà una possessió que li deien Sa Maimona, baix del Puig de Randa, jo era el toter; la guarda la duiem de Sa Maimona fins al bosc, vaig estar d'aquesta manera fins que vaig anar a fer el servici; la meua fuita del bosc es produí per la quebra de l'amo; L'amo En Guillem es va quedar vidu i es va casar amb una vídua que li deien Sa Capitana, el senyor de Defla li va dir que si s'hi casava, el treuria defora; s'hi va casar i el va treure; ell tenia nou

al.lots, i tres de la vídua, en total eren dotze; el bosc era de l'amo En Martí de Son Fullós.

Per Pasqua, quan vàrem vendre el mulars varen fer un caramull de duros; Sa Capitana va agafar el sarró dels doblers, els tres al.lots i cap a Sineu falta gent, deixant a l'amo tot sol; l'amo, l'endemà fugí cap a Calonge, deixant els amitgers i la finca; els amitgers eren de Maria, l'amo En Joan Metlet, en Joan Senyoret, en Miquel Camunyes d'Ariany i jo. L'amo en Martí ens digué: "Vltros vos cuidareu des bestiar i En Tomeu de la casa". Així vaig fer de cuiner fins que vengué un pagès de Manacor. No vaig voler quedar i vaig venir cap a Maria, en Es Pou Nou, a ca monpare; ell estava d'amitger a Son Alcaines, hi està quaranta-vuit anys. El senyor era l'amo En Joan de Son Burgues, descendia de Manacor, tenia la casa a Petra; era un senyor que havia estat sempre pagès, va comprar Son Alcaines. Vaig estar amb mon pare fins que vaig anar a fer el servici.

(continuarà)

Pere Fons i Jaume Ferriol Fiol

El Foc és Perillós

ESTIU. ☐

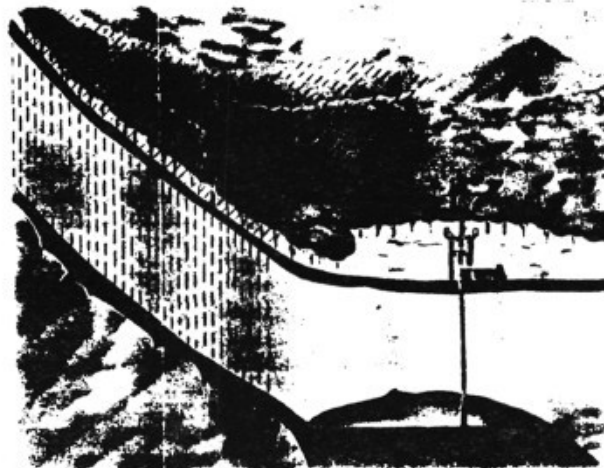
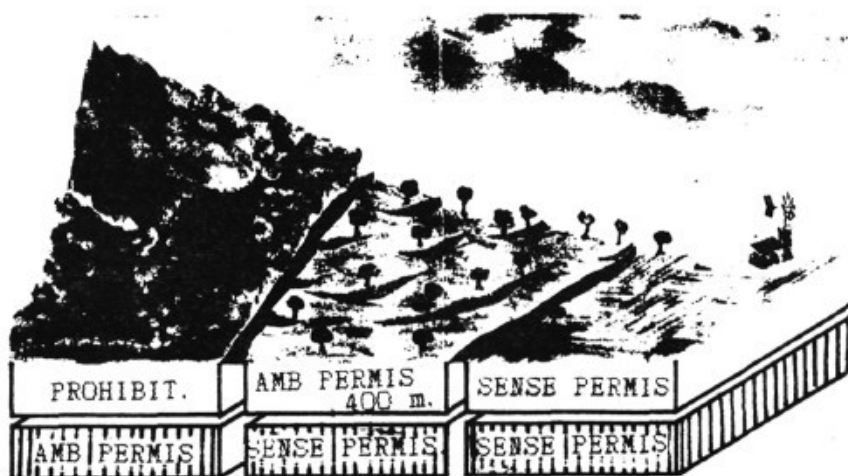
EPOCA DE PERILL:

1 de JUNY fins 30 de SETEMBRE.

- Prohibit encendre foc dins el bosc.
- A menys de 400 m. del bosc hi ha que demanar permís.
- A més de 400 m. del bosc és pot encendre foc sense permís.

HIVERN. ☐

- Per cremar en terrenys forestals hi ha que demanar permís.
- Si es vol cremar fora del bosc no és necessari sol·licitar permís.

NO ENCENDRE FOC
SENSE PERMIS

NO ENCENDRE FOC
SENSE VIGILAR-LO

NO ENCENDRE FOC
SI FA VENT

(*) Els permisos (GRATUÏTS) hauran de sol·licitar-se a la Guàrdia Forestal o a la Direcció General del Medi Natural. Pje. Guillem Torrella 1, 76. Els Geranis. Telf. 71 74 40. CIUTAT.

GOVERN BALEAR

CONSELLERIA D'AGRICULTURA I PESCA
Direcció General del Medi Natural

LES HERBES

Després d'uns quants articles publicats sobre les herbes, ja les coneixem un poc, al ~~manco~~ no oblidarem que ens serveixen per les nostres malalties, la nostra pell, cabells etc.

Hem pogut comprovar també que és una herència bastant oblidada i molt profitosa. En aquesta darrera publicació, donarem una petita llista d'herbes i les seves utilitats per ordre alfabètic.

Si vos interessa tenir una guia en receptes d'herbes molt senzilles, podeu cercar: **LES PLANTES MEDICINALS BALEARIQUES** d'en Pere C. Palau i Ferrer de l'editorial Moll.

TAULA D'UTILITATS

- Afonia. Abatzer, apit, erissim, lli.
- Alè pudent. Coa de rossi.
- Angines. mirar Gargamella.
- Antiespasmòdics. Alfabeguera, camamilla pudenta, herba sana, iva, lloré, moradux, poliol, tarongina.
- Antisèptics. Ali.
- Aperitius. Alzineta, brazara, cama-roja, fonoll, genciana, iva, murta, taperera, ugons.
- Arteriosclerosi. Llimoner, visc.
- Asma. Apit, calamenta, dulcamara, estramoni, eucaliptus.
- Astringents. Abatzer, coa de rossi, codony, corretjola, serverola, cossiada, gabarrera, herba de Santa Sofia, plantatge, pentinella, poll roser, saginera, taleca de pastor.
- Berrugues. Celidònia.
- Bronquis. Eucaliptus, malva, rosella, ruca, tresflorina.
- Cabell. Espigol, romaní.
- Calmants. Cascall, aerballuusa, herba sana, romaní.
- Contusions. Tresflorina, melicotoner.

- Cremadures. Assussena, herba de foc olivera.

- Cucs. Ali, camomilla de muntanya donzell, herba de Santa Sofia, hisop llimoner, magraner, melicotoner.

- Debilitat. Alzina, civada, créixecs, genciana, poliol.

- Dentició. Safra.

- Diarrea. Abatzer, aranyoner, alzina codony, cerverola, gabarrera, mata pentinella, peu de Cristo, roser, taleca de pastor.

- Epilèpsia. Herba del cremat, pelonis.

- Estomacalss. Espigol, herba-sana, hisop orenga, poliol, sàlvia, tarogina.

- Estrenyement. Lli, Herba de puces.

- Febres. Ametler, aranyoner, arbre de visc, bardana, blat, boix, civada, heura carabassera, fleix, genciana, herba de Santa Sofia, juaverd, llimoner, malva, mill, ordi salze, verdolaga.

Verdolaga: "ourpiet"

LES HERBES

FENT CARRERANY 23 (188)

Gargamella. - Abatzer, àpit, alzina, escall, cerverola, donzell, eucaliptus, herba roberta, llimoner, magraner, malva, mentinella, plantatge, roser, ruca, saüc.

Hipertensió. - All, falguera, visc.

Insolació. - Carabassera.

-Ronyons (diurètics). - Abatzer, àpit, arenària, aritja, alzina, bardana, blat de les indies, borratja, cama-roja, canya, cirerer de Betlem, civada, esparguera, card girgoler, cep, cervellina, fleix, fonoll, fumusterra, gram, heura de terra, juaverd, llorer, ortiga, taperera, trenca-pedres, ugons, vinagrella.

Carabassera.

Laxants. - Cama-roja, cep, espinacs, herba e puces, malva, mostassa blanca, vinagrella.

-Llet (augmentar-la). - Carabassera, fonoll.

-Llet (retirar-la). - Canya, herba-sana, orella de llebre, proenga.

-Mal de cap. - Cagamuja, melicotoner, til·lo.

-Menstruació. - Aranyoner, calamenta, card girgoler, cerverola, falzia, fonoll, herballuïsa, herba-sana, hisop, juaverd, mentinella, ruda, safrà, senyorida de jardí, taleca de pastor, tarongina, til·lo.

-Obesitat. - Aranyoner.

-Paràsits. - Matapoi, pi, ruda.

-Purgants. - Aranyoner, arbre de visc, cagamuja, cossiada, fleix, gavarrera, herba del cremat, melcoratge, melicotoner, saüc.

Reumatisme. - Bardada, cànion, dulcamara, esparguera, fleix, ginebró, ginestra, gram, llimoner, llorer, orenga, pi, pota de caball, rapa, romaní, sàlvia, tomaní, trèbol d'olor.

BORRATJA

-Son. - Melicotoner.

-Tònics. - Abatzer, alè de bou, alfabeguera, alzina, camamilla, pudenta, cerverola, donzell, espígol, iva, juaverd, sàlvia, taleca de pastor.

-Tos. - Àpit, dulcamara, falzia, lli, malvi.

-Ulls. - Coa de rossi, hisop, rodi, plantatge, roser, saüc, trèbol d'olor.

-Vomitius. - Alfabeguera, olivera, pensament, violeta boscana.

Maika Lozano

BULLET de notícies

EXPOSICIO DAMUNT JOSEP MARIA PUJOL

Fins el proper dia 20 de Juliol, estarà oberta al públic a la Catedral de Ciutat una exposició damunt Josep Maria Pujol (1879-1949), arquitecte que va ajudar a Antoni Gaudí en la restauració de La Seu. Aquesta exposició està organitzada pel la Delegació a Mallorca del Col·legi Oficial d'Arquitectes de Balears amb la col·laboració del Capítol de la Seu i cedida pel Col·legi Oficial d'Arquitectes de Catalunya.

EXCURSIO DEL GRUP DE NETEJA

El passat quatre de Juny, el grup de dones de neteja del temple parroquial, anaren a fer una volteta.

Manacor, Perles Majòrica, Port de Manacor, amb les explicacions pertinents d'aquesta comarca; basíliques cristianes de Son Peretó i Sa Carrotja, del segle IV A.C; origen de Manacor i la llegenda del "Sant Crist", etc...

Cala Millor, Costa del Pins, Coll dels Vidriers, Canyamel, dinar i ball amb la guitarra i la meravellosa veu de l'amo En Xecs de Son Cloquis.

Visita a les Coves d'Artà, Cala Ratjada, Capdepera i cap a casa nostra falta gent.

Aquest mes de 7 o 8 dones agrupades per fer net el temple és un petit signe de solidaritat i unitat.

DARRERA CLASSE DEL CURSET DE CUINA

Dins l'ensenyament d'adults duit a terme enguany dins la Mancomunitat des Pla i concretament en el referent al Curset de Cuina, tingué lloc la darrera classe el passat dia 30 de Maig.

Les classes que s'havien duit a terme al local de la 3a Edat tingueren un canvi d'escenari. Els alumnes es desplaçaren al bar-restaurant "Jacinto" de Manacor, on exerceix de cuiner el mestre que ha impartit les classes teòriques i pràctiques.

Després de la classe, com ha estat costum al llarg del curs, la gent sopà els plats que es prepararen.

La vetlada fou molt animada i acabà amb un repertori d'acudits que feren que la gent s'ho passàs d'allò més bé.

Aquest curset ha tingut molt d'acceptació ja que hi acudien un trentena d'alumnes.

OBRA AL TEMPLE PARROQUIAL

S'ha fet un repàs a la teulada del temple parroquial, tapat les finestres de reixeta i dos "mellazos" a damunt l'entrada al cambril de la Mare de D de la Salut. Total, ha costat 208.970'.

PARC MÒBIL A L'ESCOLA DE DALT

Durant 10 dies ha romàs instal·lat al pati de l'Escola de dalt un parc mòbil pertanyent a la Prefectura Provincial de Tràfic.

L'esmentat parc mòbil consisteix en unes pistes, carrils i senyals que serveixen de pràctica als alumnes després de les classes teòriques duit a terme pels professors del C.P. Montjo dins la Campanya d'Educació Vial.

D'aquesta manera no tendran cap excusa possible els nins que respectin els senyals de circulació rodada o de vianants del nostre poble.

BULLIT de notícies

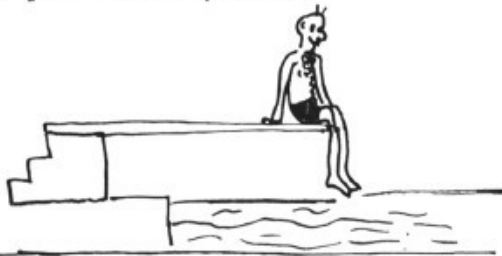
ACCIDENT AMB INTERVENCIÓ DELS BOMBERS

El passat 3 de juny al vespre, tingué lloc un accident de circulació a la Carretera de Sineu a Maria devora les Cases de Ca'n Gual. No es va haver de lamentar cap víctima mortal, encara que l'estat del vehicle quedà un acordió i es va haver de menester l'ajut dels bombers per a treure alguns dels seus sis ocupants, cosa que aconseguiren després de més d'una hora de feina.

ELECCIÓ DE DIRECTORS

El passat dijous dia 8 de Juny tingué lloc al C.P. A. Monjo de Maria de la Salut una sessió del Consell Escolar per a elegir Director.

Donat que no hi havia cap candidat a cobrir l'esmentat càrrec, li va esser otorgada la confiança a l'actual directora, Sra. Isabel Mestre Carbonell i al seu equip directiu: secretària Sra. Joana M^a. Colombram Llompart i al Cap d'Estu-dis senyor Magi Ferriol Bauzá, perquè segueixin al front dels seus càrrecs per tres anys més.

PISCINA

La piscina ja l'han començada al Poliesportiu i no a Montblanc. Podrem nedar l'any que ve? Estam segurs de que sí.

S.O.S. DE LA CORAL

Una vegada més volem fer arribar a la gent que estigui interessada en CANTAR, encara que no entengui de música, només pel fet de que li agradi cantar, la invitació a formar part de la Coral de Maria de la Salut.. A tots els interessats, que es deixin le vergonyes i que s'acostin a l'Escola de Baix qualsevol dissabte a les 10 h. del vespre, hora en què tenen lloc els assaigs. **NECESSITAM GENT!!!**

Animau-vos, necessitam sobretot veus masculines: tenors i baixos. També de femenines, especialment contralts

FESTA DE FI DE CURS

Al C.P. A. Monjo tingué lloc el passat dia 16 de Juny la festa de fi de curs.

El programa d'actuacions fou el següent:

1-Ca Ses Monges (Pàrvuls de 3 i 4 anys) Cançó: "Trabajar".

2-Pàrvuls de 5 anys: Recitació.

3-Primer curs: Expressió corporal.

4,7,10,13-Balls de saló. 8º curs.

5-Flauta: "Din, don, dan" Alumnes de 3er.

6-Cançó: "Los monaguillos" 2on Curs.

8-Flauta: "Los pollitos". 4art Curs.

9-Teatre: "Madona que volia tornar jove".

Alumnes de 5è Curs.

11-Flauta: "Esta noche no alumbra". 5è.

12-Teatre: "La destal del llenyater".

Alumnes de 4art Curs.

14.-Teatre: "Me vull casar". 5è Nivell.

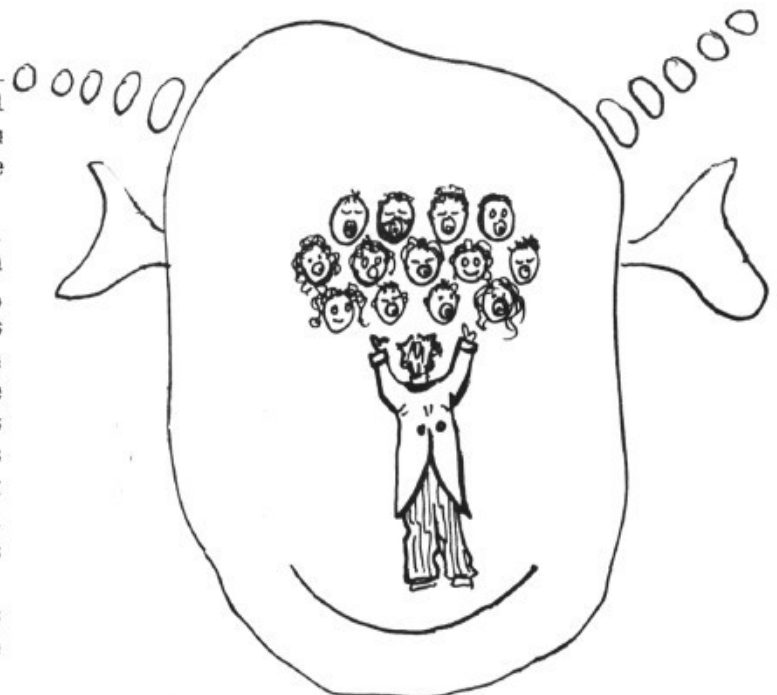
15-"Crits de carrer" Alumnes de 6è.

16-Comèdia: Alumnes de 7è.

17-Gimnàstica rítmica (nines de tots els nivells.

18-Cançó: "Es l'hora dels Adeus". Alumnes del Cicle Mitjà.

La festa acabà amb una degustació de dolços i coques que havien preparat les mares dels alumnes (n'hi va haver per tots i encara en va sobrar) i begudes i refrescos aportats per l'A.P.A. Que no sigui la darrera!!!!.

BULLET de notícies

ELECCIONS A LA JUNTA DE L'A.P.A.

El passat 14 de Juny, en plena jornada de reflexió europea, tingué lloc una votació per a elegir una nova junta per L'Associació de Pares d'Alumnes del Col·legi Públic A. Monjo de Maria de la Salut.

La Mesa Electoral estava constituïda per: Dª Isabel Mestre Carbonell com a Presidenta, Don J. Lluís Corresa i Don Sebastià Miralles com a vocals i Dª Joana Mª Colombram com a secretària.

Es presentaven a les esmentades eleccions els pares i mares següents:

Francisca Ferriol Sastre, J. Lluís Corresa, Joana Gelabert, Esteva Mas Ferriol, Antoni Mestre Mayol, Mª Antònia Lladó, Maria Mestre Buñola, Pràxedes Gomila, Antònia Mas Tous i Sebastià Miralles Roig.

De les persones que es presentaven n'havien de sortir 9 d'elegides i són els 9 primers de la relació anterior

El nombre de votants fou de 30. No hi hagué vots en blanc ni nuls.

CONCURS DE POESIA VALL D'OR

El grup Novetat de Sóller organitza el tercer concurs de Poesia Vall d'Or en el que hi participaren, en la segona convocatòria, més de setanta autors.

Els interessats en participar-hi, poden informar-se de les bases a Fent Carrerany, on hi estan exposades, o directament al telèfon 630865 o a l'adreça del Grup Novetat de Sóller, carrer Vicari Pastor nº 9.

CONCERT DE PIANO

Amb motiu de la fi de curs l'Escola de Música de Maria de la Salut organitzà, la nit de Sant Joan, un concert de piano.

Els intèrprets foren els alumnes que toquen aquest instrument.

Donarem més informació en el proper número.

Des del balcó de la sala

Abans d'elegir un tema per a tractar i comentar aquest mes, dubtava entre just parlar d'un sol tema d'actualitat, com és ara la recent constitució de la Federació de Municipis i Entitats Locals de les Illes Balears, o comentar altres temes que no són tant d'actualitat, però que s'ha anat notant la seva efectivitat durant tot l'any, com són el Pla d'Educació d'Adults, amb totes les seves activitats i l'Escola de Música. Finalment he decidit comentar-los tots, sobretot perquè la influència de l'Educació d'Adults i l'Escola de Música pot ser molt important i positiva.

EDUCACIÓ D'ADULTS

El passat dia 9 de Juny ens reunírem a Sant Joan, a Can Tronca, tots els que havíem participat de qualque manera en les activitats que, durant tot l'any, s'havien anat desenvolupant en el nostre poble i en els dotze altres municipis que formen la Mancomunitat des Pla de Mallorca. El local estava ple de gom a gom, (fins i tot n'hi hagué que no hi caberen) de veïnats de totes les edats que gaudiren de la trobada i de tornar a unes escoles que, tal vegada, feia molts d'anys que no hi anaven o que, tal vegada, no hi havien anat mai.

Al nostre poble s'han anat fent les següents activitats: Alfabetització, Graduat Escolar, Català, Anglès i Cuina. Em consta que la majoria dels que han seguit aquests cursos n'estan satisfets d'ells i que seguiran el curs que ve. Per la meua part voldria donar l'enhorabona a tots els seus participants, alumnes, mestres i monitors, donar a conèixer un poc més dins el poble l'Educació d'Adults i animar a tots

els possibles participants de l'any que ve.

ESCOLA DE MÚSICA

Aquesta ja compleix el seu tercer any de funcionament i comença a donar els seus primers fruits. Després d'un temps d'ensenyar just solfeig, enguany, gràcies a la compra del piano per part de l'Ajuntament, amb l'ajuda del Consell, s'ha pogut començar a ensenyar aquesta matèria als alumnes. Així el passat dia 24 de Juny, aquests alumnes donaren un recital de fi de curs al claustre de l'Escola de Baix, molt brillant i prou encaratjador per ells mateixos i pels altres alumnes.

Ara es planteja ampliar l'horari i també si hi ha interès, ampliar els instruments a ensenyar.

El desig és que l'Escola de Música sigui la llavor i factor catalitzador d'altres activitats musicals o que, simplement, ompli les ànsies culturals dels qui els hi agrada aquesta manifestació artística.

FEDERACIÓ D'ENTITATS LOCALS

Aquesta macro-entitat ja s'ha constituït i ha començat a funcionar. La meua idea sempre ha estat molt favorable cap a aquest tipus d'iniciatives. Els municipis de les Illes necessitàvem d'un lloc de trobada on poguéssim tractar els problemes comuns i prendre també decisions comunes o, al manco, tenir unes línies bàsiques. Per això he treballat en la Comissió d'Estatuts i en la Comissió Gestora de la Federació.

Però, abans de cantar alabances d'ella, deixem-la funcionar. Per ara, just donar-li la benvinguda.

Magí Ferriol

DEMOGRAFIA

ENS HA DEIXAT

En Antoni Pira Carbonell, que morí es passat dia 14 de Juny a s'edat de 70 anys, vivia en es carrer de Son Puig.

Que descansi en pau.

BENVINGUTS

Na Magdalena Bergas Sabater, que nasqué es passat dia 7 de Juny, es filla de Miquel i Margalida.

Na Catalina Auba Font Bergas, que nasqué es passat dia 8 de Juny, es filla de Joan i Maria.

En Josep Oliver Arlés, que nasqué es passat dia 18 de Juny, es fill de Rafel i Bulalia.

Que tot siga enhorabona.

JA L'HAN FETA

En Pedro A. Alomar Payeras i Na Francisca Bennassar Pons, que es casaren es passat dia 6 de Maig a l'Oratori de Sant Miquel de Campanet.

En Joan Perelló Comas i Na Maria Ferriol Colombram, que es casaren es passat dia 27 de Maig a sa nostra parròquia.

Que el vostre amor no acabi mai.

METGES DE GUARDIA

Dies Localitat Telèf

DILLUNS MARIA 52 52
52 52

DIMARTS LLORET 52 02

DIMECRES COSTITX 51 31

DIJOUS LLUBÍ 52 22

DIVENDRES SINEU 52 08
52 02

Angel 24: 28 13
Abonat: 629

CAPS DE SETMANA:

del dissabte a les 14 hor
al dilluns a les 9 hor

SINEU 52 02
Angel 24: 28 13
Abonat: 629

MARIA

AJUNTAMENT: 525002
525194

METGE: 525265

A.T.S.: 525287

APOTECARIA: 525020

ESCOLA D'ALT: 525083

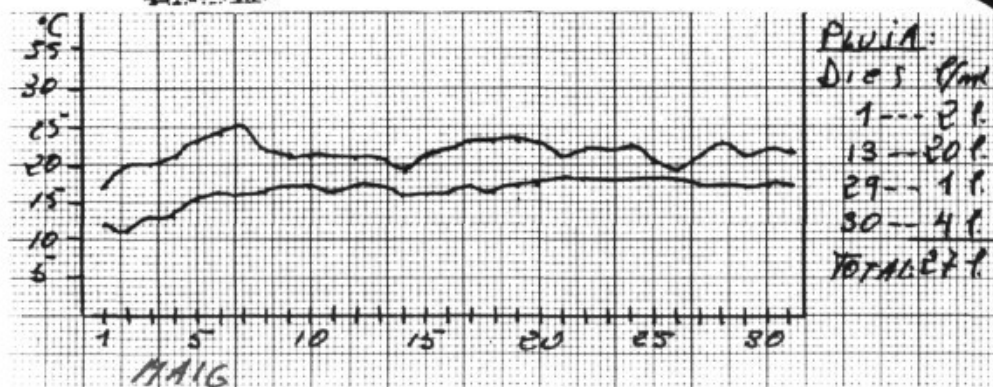
GESA INCA
AVARIES: 50070
BOMBERS: 0 8

AMBULATORI
D'INCA : 50285

SOM DURETA: 23944

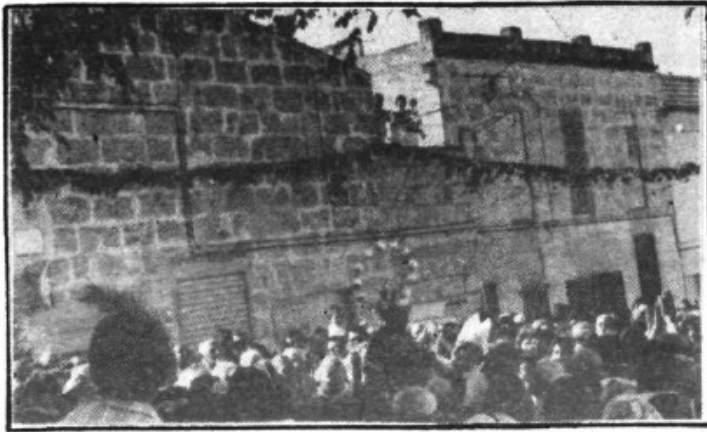
AMBULANCIES: 20036

EL TEMPS

TERCER ANIVERSARI:

Pere Fons i Pascual

Aquest maig passat ha fet tres anys que es restaura l'imatge de la patrona de Maria.

A vegades pens que és necessari sortir de l'encallament, de la dominació camuflada dels ressentiments passats, de les ràbies malanidoses, del parlar groller, del gambirotisme provocat, de les crítiques destructives, etc...

Pens que tenim carres, cases, escoles, ajuntament, temple, sanitat, etc... però no feim poble, no ens unim per fer accions conjuntes, més aviat feim de devoradors, uns es volem menjar els altres a costa del que rigui.

Pens que no estimam el nostre poble i no el defensam així com toca. Alguns diuen que n'estan (empeguets) de ser de Maria.

No pensam que les males accions fora i dins Maria ens donen mal cartell, i ho pagam tots, hi ha al·lots de 10 a 15 anys que ja flectomen pel carrer com a carreters, alguns tamborerets, tocant dins el temple, els deus que les surten de les seves tendres boques, socoren els sants.

L'Ajuntament ha sembrat arbres, entre crítiques i tallar-ne, ja ho han fet sobre a tota Mallorca.

Es va sembla una olivera unes

mans goserades li possaren davall les arrels una llata d'oli de motor. Tres pedres de més de 20 Kg. passaren per ull les portes velles de la rectoria, etc...

A vegades pens que es podrien fer signes solidaris i nos es fan. Diven llengues que s'ha venut part de la garriga de Montblanc, les cases de Son Roig, la garriga hauria d'hever tornat al seu autèntic propietari, el poble de Maria, tendriem una camuna; el casal de Son Roig també té el

seus vertaders propietaris, la gent de Maria; els avis avantpassats la construïren. Tendriem una llar digne i espaiosa pels nostres padrins.

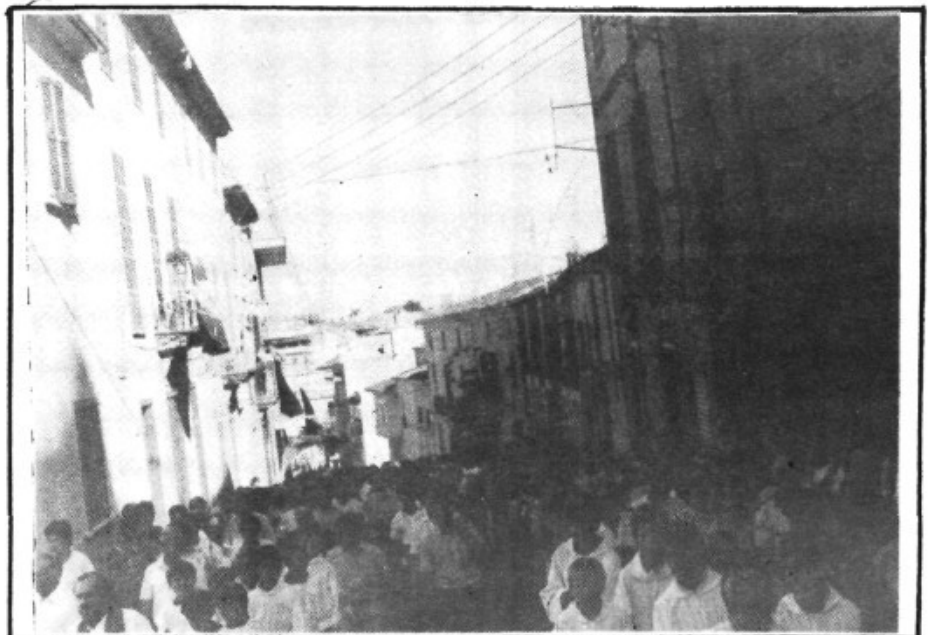
El poble de Maria va demostrar un dia que és capàs d'unir-se. Tota persona nada recordarà una acte vertaderament popular, solidari i digne; un acte de autèntica comunitat: La tornada, rebuda i acompanyada de la Mare de Déu, aquesta figura va ésser capaç, per uns moments, d'unir el poble.

Aquest dia, el poble de Maria demostrà el que ha estat en altre temps, el que pot ésser avui, i en un futur.

El miracle es va produir: més de 4.000 persones menjaren coca, bunyols a voler, vi, i de les sobres en pogueren menjar tots els germans marginats de l'hospital de nit.

Cap entitat pública va bestreure una passeta. El miracle el va fer el poble.

Un poble no té res imposíble ja sigui en bé o en mal.

ELS DETECTIUS:

La mort d'en Jordi, el mendicant, va sorprendre a les persones que el coneixien. Segons pareix, la nit de la seva mort va arribar a casa seva acompanyat del seu amic Tomeu, amb qui havia estat una llarga estona a una taverna propera. Havien begut en excés i caminaven amb dificultat. Arribaren a casa d'en Jordi, aquest obri la porta i després d'encendre una espelma, es va despedir d'en Tomeu i va tancar la porta. Aquest, va fugir cap a la seva caseta, situada a uns

trenta metres més enllà al costat de les vies del tren.

Havien passat quatre hores quan la pitada del tren despertà en Tomeu. La proximitat al ferrocarril, tenia aquest desagradable inconvenient. Es va aixecar i passar les mans pels bruts vidres per guaitar a l'exterior. Es va sorprendre de que la llum de la casa d'en Jordi encara estàs encesa. Era molt estrany, el seu company sempre dormia a les fosques. No va poder aguantar la curiositat i

PASSATEMPS

es va acostar fins a casa i va mirar per finestra. En Jordi està estès en el seu llit desconjuntat i duia moltes hores.

Segons relat posterior la Policia, va dir que havia obert la porta i entrar comproba que petita caseta estava plena de gas procedent d'un escap de la vella cuina. Segons va deduir la Policia, en Jordi degué sentir marejat per l'alcohol i es tombà al llit sense adonar-se de les emanacions de gas. Un dels detectius demanar a Tomeu de quina manera va obrir la porta de ca'n Jordi i li contestà que coneixia bé com fer-ho i que sols havia d'estirar una cunya fusta que es posava en costat.

Després li va demanar algú sabia aquesta manera d'obrir i en Tomeu contestar que únicament ell ho sabia. i que se li va llevar la cunya era possible obrir la porta. Això bastà al detectiu per indicar a la Policia que l'assassí d'en Jordi era en Tomeu. Sabeu què?

La seva anada a mitja nit. Justificar davant la Policia encendre ell l'espelma per a ventilar la caseta i va morir en Jordi. Llavors, quan va comprendre que havia tornat a les quatre hores sortint gas. En Tomeu va epre's de varies hores després de l'explosió. La caseta estava oberta, la llum anava passant el tren. Si un dia la caseta al guaitar un va dir que havia vist un Tomeu no dels la veritat i detectiu, sospitava que

EXPOSICIÓ SOBRE**ESPAIS****NATURALS****I****SOCIETAT**

Després d'haver publicat en anteriors revistes, concretament en els números 32, 33 i 34, una sèrie d'articles sobre "Àrees Naturals Protegides", podreu veure en el mapa adjunt els llocs del seu emplaçament.

Aquest article surt com a conseqüència d'una exposició que per espai d'una setmana romangué instal·lada a l'Ajuntament tractant d'Espais Naturals a conservar dins les Illes Balears.

L'exposició contava d'una trentena de plafons. Els primers tractant del concepte de conservació d'espais naturals i de les eines i actituds ciutadanes que la fan possible.

A continuació una sèrie on es descrivien els aspectes més notables dels espais naturals de les Balears que en aquest moment gaudeixen d'algun tipus de protecció, així com la proposta d'Espais Naturals Protegits de les Balears que fa el G.O.B.

En darrer lloc es donava una visió de la conservació d'àrees naturals a altres indrets de l'Estat Espanyol i a la resta d'Europa.

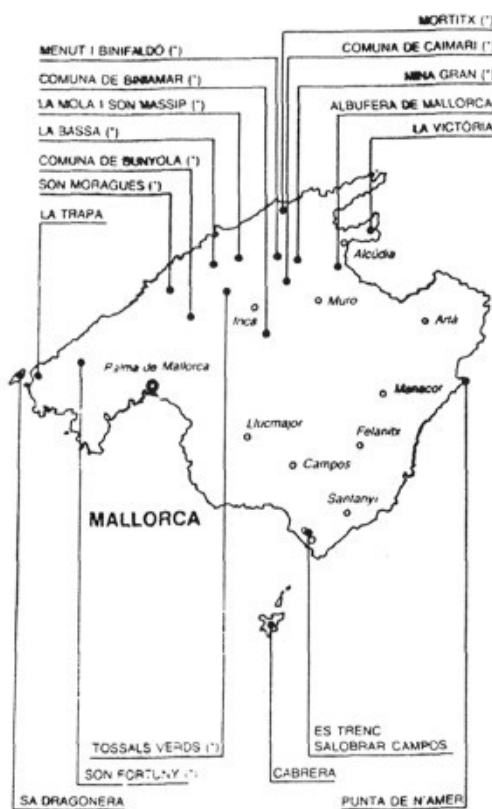
Al mapa adjunt podeu veure quins són i els llocs on estan ubicats.

Aquesta exposició ofereix una visió global de l'estat actual de la protecció d'espais naturals a Balears amb un

doble objectiu: contribuir a augmentar el grau de sensibilització del públic i estimular als nostres responsables polítics a posar en solfa una labor urgent i decidida de conservació de tot el territori encara no afectat per la degradació.

La protecció estricta dels espais naturals que han escapat a l'acció degradadora humana és avui una necessitat reconeguda universalment.

(*) Finques públiques de la Serra

Per l'esmentada exposició passà bastant de gent major així com la totalitat dels alumnes dels Cicles Mitjà i Superior del C.P. A. Monjo acompanyats dels seus respectius tutors.

L'Exposició estava patrocinada per la Comissió de Cultura de L'Ajuntament de Maria de la Salut i és l'organitzada pel G.O.B. en el seu 15è aniversari.

Onofre Sureda Ribas.

Carrerany

Esportiu

V GRAN PREMI PLA DE MALLORCA-89.

Tant la localitat de Maria de la Salut com el seu Club Ciclista, estan d'enhorabona per la victòria absoluta aconseguida per Pere Ferriol Colombram a la cinquena edició del Gran Premi Ciclista Pla de Mallorca, el qual va finalitzar el passat diumenge dia onze de Juny a Sant Joan. A més a més, el ciclistes representants del C.C. Maria de la Salut, han guanyat la primera posició de les generals de metres volants i d'equips, ocupant la segona, tercera i quarta plaça de la general de la muntanya; un balanç molt favorable, al qual hi hem de sumar les dues victòries d'etapa aconseguides a Sineu i Petra i els dos segons llocs de Sta. Margalida i Sant Joan.

Es tracta d'una participació destacada dels nostres representants que significa la tercera victòria consecutiva dels mariandos a la competició del Pla de Mallorca; fou En Simó Darder al 1987, l'any passat En Manuel Fernández i aquest any En Pere Ferriol Colombram.

Els lectors de FENT CARRERANY, recordaran que al número anterior comentavem la jornada inaugural, contra rellotge individual Sineu-Maria que deixava a Antoni Gayà (Sta. Margalida) a la primera posició.

MURO:

La segona etapa va començar i acabar a Muro i va comptar amb la participació de 67 corredors. La carrera va tenir un ritme molt desigual i es produïren poques escapades, motiu pel qual l'arribada es va disputar al sprint final. Els corredors del C.C. de Maria, estaren molt prop d'aconseguir la victòria, però els cent metres finals varen de decidir-la a favor d' Antoni Gayà, el líder, qui a més a més de conservar la seva situació de privilegi, va donar una satisfacció als seus seguidors. Entretant, els de Maria ocuparen els primers llocs de les classificacions d'equips, de muntanya i metres volants.

CLASSIFICACIÓ DE L'ETAPA:

i

1-) A. Gayà (Sta. Margalida)	1-29-54
2-) Ferriol Colombram (C.C. Maria)	"
3-) Ferriol Roig (C.C. Maria)	"
4-) Sebastià Salom " "	"
5-) Joan Tugores (C.C. Petra)	"
6-) Miquel Riutort (C.C. Muro)	"

Classificació General:

- 1-) A. Gayà (Sta. Margalida)

Classificació Muntanya:

- 1-) M. Fernández (C.C. Maria)

Classificació M. Volants:

- 1-) Ferriol Colombram (C.C. Maria)

Classificació d'Equips:

- 1-) C.C. Maria de la Salut.

STA. MARGALIDA:

Era la tercera jornada i tal com a l'a anterior, els de Maria aconseguiren primer lloc de la classificació general. Carrera va tenir 66 participants i des l'inici els nostres representants intentaren desbancar al líder. Fins a Sant Joan, els intents d'escapada foren quasi seguits. Al pas per Sant Joan, Salom Ferriol Colombram caigueren, però tornà a contactar amb el pilot quasi tot d'una. Sineu es va produir l'escapada bona i Ferriol Colombram (Maria), Alomar (Petra) els de Sta. Margalida, Darder, Tauler i el líder Gayà. Una caiguda del darrer, abans d'entrar a Muro, va deixar el mariandos el petrer per davant ja que els altres quedaren per esperar el seu company, qual ja no va poder enllaçar amb els primers i a més a més va caure per segona vegada.

Al mateix lloc que Gayà, el pilot es trobar amb una caiguda massiva a la qual els mariandos Fernández, Ferriol Roig, Salom i Arbona hi estaren involucrats afortunadament sense conseqüències físiques, però sí a la classificació d'etapa.

Carrerany

Esportiu

'arribada, els nostres representants avien aconseguit el primer lloc de totes es classificacions del Trofeu Pla de allorca. Pere Ferriol Colombram amb elillot groc de líder, i el rosa de la untanya i Ferriol Roig el verd de les etes volants

CLASSIFICACIO DE L'ETAPA:

-) Gabriel Alomar (C.C. Petra)	1-25-25
-) Ferriol Colombram (C.C. Maria)	"
-) Antoni Tauler (Sta. Margalida)	1-26-00
-) Antoni Gayà " "	"
-) Josep Gayà (Sant Joan)	1-26-19
-) Jaume Jaume (" ")	1-26-23
-) Ferriol Roig (C.C. Maria)	1-26-34
-) Sebastià Salom " "	"
-) Joan Florit (C.C. Sineu)	"
-) Manuel Fernández (C.C. Maria)	"

Classificació General:

- 1-) Ferriol Colombram (Mª Salut)

Classificació Montanya:

- 1-) Ferriol Colombram (" ")

Classificació M. Volants:

- 1-) Ferriol Roig " "

Classificació d'Equips:

- 1-) C.C. Maria de la Salut

SINEU:

La planificació dels ciclistes de Maria a la tercera carrera de Sineu, era molt distinta de les anteriors. Aquí es tractava de defensar el maillot de líder i conservar les posicions de la resta de classificacions. Hi participaren 58

corredors. No hi hagué escapades ja que tant el líder com els seus companys varen aturar tots el intents. Per això, l'interès de la jornada estava centrat per veure qui seria el guanyador de l'etapa. Després d'un fort esprint, Ferriol Colombram aconseguia la primera victòria parcial al Pla-89.

CLASSIFICACIO DE L'ETAPA:

1-) Ferriol Colombram (C.C. Maria)	1-33-05
2-) Gabriel Alomar (C.C. Petra)	"
3-) Antoni Gayà (Sta. Margalida)	"
4-) Ferriol Roig (C.C. Maria)	"

Carrerany

Esportiu

Classificació General:

1-) Ferriol Colombram (C.C. Maria)

General Muntanya:

1-) Ferriol Colombram (C.C. Maria)

General M. Volants:

1-) Ferriol Roig (C.C. Maria)

General d'Equips:

1-) C.C. Maria de la Salut

PETRA:

El diumenge següent, a Petra, la història es va repetir. Cinquanta sis ciclistes a la línia de partida per a participar a una carrera que tendria poques escapades. Tant sols una, a la sortida de Muro amb Tauler (Sta. Margalida), Gayà (Sant. Joan), Tugores (Petra) i Ferriol Roig (C.C. Maria) que seria neutralitzada a la sortida de Sta. Margalida. Després de passar per Ca'n Peris, Simó Darder ho va intentar però no pogué arribar a meta, a la qual el líder va demostrar que era l'home més fort, aconseguint la segona victòria del Pla-89.

CLASSIFICACIO DE L'ETAPA:

1-) Ferriol Colombram (C.C. Maria)

2-) Francesc Gayà (Sant Joan)

3-) Antoni Gayà (Sta. Margalida)

4-) Sebastià Salom (C.C. Maria)

Classificació General:

1-) Ferriol Colombram (C.C. Maria)

Classificació Muntanya:

1-) Ferriol Colombram (C.C. Maria)

Classificació M. Volants:

1-) Ferriol Roig (C.C. Maria)

Classificació d'Equips:

1-) C.C. Maria de la Salut

SANT JOAN:

El diumenge dia onze de Juny, Sant Joan va servir d'escenari per a la disputa de la jornada final d'aquesta competició. Foren 63 els ciclistes que prengueren la sortida. Des del començament, els de Maria varen imposar el seu ritme i neutralitzaren tots

els intents d'escapada. A les puntuacions de muntanya Antoni Gayà passava davant Ferriol Colombram i guanyava aquelles general. A Santa Margalida, Ferriol Roig aconseguia la puntuació necessària per triomfar a la general de metes volants. La carrera discorria amb la tranquil·litat que els de Maria volien. Però al pas per Vilafranca va sonar l'alarma quan el líder va foradar. El pilot amb tots els homages forts de la general, va reaccionar. Els de Maria quedaran per esperar al primer classificat. Simó Darder va donar la seva roda a Ferriol Colombram, el qual amb una mica d'ajuda dels seus companys i molta força per part seva, a aconseguir contacte amb els de davant a falta de deu quilòmetres per arribar. La tercera victòria consecutiva pels colors de Maria de la Salut, estava consumada.

Carrerany

Esportiu

CLASSIFICACIONS GENERALS

DEL V GRAN PREMI PLA DE MALLORCA:

INDIVIDUAL ABSOLUTA:

1-) Ferriol Colombram (C.C. Maria)	7-33-29
2-) Gabriel Alomar (Petra)	7-33-49
3-) Antoni Gayà (Sta. Margalida)	7-33-56
6-) Ferriol Roig (C.C. Maria)	7-34-51
7-) Sebastià Salom (C.C. Maria)	7-34-53
11-) Manuel Fernández (C.C. Maria)	7-35-28
17-) Tomeu Arbona (C.C. Maria)	7-38-23

GENERAL MUNTANYA:

1-) Antoni Gayà (Sta. Margalida)	66 p.
2-) Ferriol Colombram (C.C. Maria)	53 p.
3-) Manuel Fernández (C.C. Maria)	29 p.
4-) Ferriol Colombram (C.C. Maria)	29 p.

GENERAL METES VOLANTS:

1-) Ferriol Roig (C.C. Maria)	19 p.
2-) José Gayà (Sant Joan)	16 p.
3-) Joan Tugores (C.C. Petra)	11 p.
5-) Manuel Fernández (C.C. Maria)	5 p.

GENERAL D'EQUIPS:

1-) C.C. Maria de la Salut.	22-42-13
2-) Santa Margalida.	22-42-19
3-) Petra.	22-45-48

JANYADORS PER CATEGORIES:

- Adetes: Antoni Tauler (C.C. Sta. Margalida)
 Jvenils: Jordi Salas (Algaida)
 Jcionats: Ferriol Colombram (C.C. Maria)
 Jic-Esp: Sebastià Salom (C.C. Maria)
 Jt-A: Antoni Figuerola (A.C. Sineu)

ANTONI MULET:

Podria esser que el corredor de la nostra localitat Antoni Mulet (C.C. Caimari), a través de la millor temporada de la seva vida esportiva. Com recordareu, a la carrera del trofeu "Un hivern a Mallorca" que es va celebrar a Maria, el dissabte vuit d'Abril, va aconseguir una meritòria tercera posició, amb la qual cosa passava a encapçalar la classificació de la "Challenge" del Consell Insular de Mallorca. Des de llavors, s'han fet algunes carreres, poques, però Antoni segueix comandant l'esmentada "Challenge", motiu pel qual, a totes les curses puntuables hi participa amb el "maillot" groc de líder. A més a més, com a prova d'esser un dels millors corredors ciclistes de la nostra illa, va esser seleccionat per formar del combinat balear que el passat 21 de Maig va anar a Barcelona per a disputar una important prova. Per acabar, no podem oblidar que el mateix corredor va guanyar d'una manera clara i absoluta una carrera al circuit urbà de Son Carrió.

Tomeu Arbona.

FEIM CARRERANY.

L'excursió del passat mes de Juny, una de les considerades fàcils dins el conjunt de la nostra programació fou la del Puig de Santa Magdalena.

Partirem des de la Plaça des Pou cap a les 12 del matí.

Ens arrebegarem al costat de l'escorxador d'Inca i tots plegats ens encaminarem cap al Puig de Santa Magdalena. Deixarem els cotxes al costat del quarter des soldats i partirem a peu muntanya amunt.

Arribarem a dalt allà cap a la una i mitja.

Descansarem i mirarem les panoràmiques que des d'allà es poden observar, la majoria d'elles desconegudes per a la majoria de nosaltres. Dinarem i uns anaren aprendre café al bar i els menuts es quedaren jugant a les engronsadores del parc infantil.

EXCURSIÓ A CABRERA

L'excursió del mes de Juliol tenim previst que sigui la de Cabrera.

La sortida serà a les 9 del matí del port de la Colònia de Sant Jordi.

Els qui vulguin sortir des de Maria, a les 7'45 hores hi haurà concentració a la Plaça des Pou. Pregam puntualitat.

Es preveu que l'arribada a l'Arxipèlag de Cabrera sigui sobre les 10 h. i 10 minuts i es començarà a donar-li la volta, vorejant les illes.

Es podrà prendre un bany des de la barca, a la Platja de l'Olla.

Donant la volta a l'Illa arribarem al Port sobre les 11'45 h per amarrar en front de la "Casa del Pagès" poden anar a la platja.

A les dues se servirà el dinar a la "Casa del Pagès". Després de dinar i per a tota la gent que ho desitgi podrà anar passejant fins al port, on hi ha una cantina. Cal no oblidar que Cabrera és zona militar i sols s'ens permetrà accedir a la platja i al Moll.

Les persones que no vulguin fer el recorregut a peu hi podran anar amb barca, allà cap a les 15'30 h, per a sortir cap a la Cova Blava a les 16 h.

Si fa bon temps s'entrarà dins la Cova, on fondejarà la barca per poder prendre un bany.

Després sortida de la Cova i torna directa al Port de la Colònia s'espera que arribarem sobre les 17' h.

Com tots sabem, perquè ja hem sofert l'experiència negativa en tres ocasions si les condicions climatològiques no són favorables, la barca no surt i en el cas de que ja haguí sortit el patró es facultat per a fer la ruta que li sembli més convenient. Esperem, tocam fuet que això no ens passi aquest dia.

INFORMACIÓ SOBRE L'EXCURSIÓ A CABRERA

DIA: Si Déu ho vol, serà el 23 de Juliol.

PREUS:

Pels menors de 4 anys res.

" de 4 fins a 11 són 2.000 pts.

A partir d'11 anys són 3.000 pts.

Pels socis de Fent Carrerany són 2.000 pts.

El preu inclou: viatge amb barca dinar.

INSCRIPCIONS: Es farà per rigorós ordre de pagament.

L'encarregat: Onofre Sureda Ribes.

Tf. 525214.

Places limitades i el darrer dia d'inscripció és el 14 de Juliol. Queden poques places.

Hi haurà autocar si veim la possibilitat d'omplir-lo.

Onofre Sureda Ribes